МОСКВА 19
УЛ. ФРУНЗЕ 10 ИН. ТУТ
СОВ. СТР. И ПРАВА

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МККП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

№ 159 (5833) | 12 ліпеня 1937 г., панядзелак | ЦАНА 10 КАП.

БЕСПАСАДАЧНЫ ПЕРАЛЁТ МАСКВА—ПАЎНОЧНЫ ПОЛЮС—ПАЎНОЧНАЯ АМЕРЫКА

ПАВЕДАМЛЕННЕ ЎРАДАВАЙ КАМІСІІ

УРАД ЗАДАВОЛІЎ ХАДАЙНІЦТВА ГЕРОЯ СОВЕЦКАГА САЮЗА ТАВ. М. М. ГРОМАВА, МАЁРА А. Б. ЮМАШОВА І ВАЕНІНЖЫНЕРА 3-ГА РАНГА С. А. ДАНІЛІНА АБ ДАЗВОЛЕ ІМ БЕСПАСАДАЧНАГА ПЕРАЛЁТУ ПА МАРШРУТУ МАСКВА-ПАЎНОЧНЫ ПОЛЮС—ПАЎНОЧНАЯ АМЕРЫКА.

СТАРТ БЫЎ ДАДЗЕН 12 ЛІПЕНЯ 1937 ГОДА, У 3 ГАДЗІНЫ 21 МІНУТУ СА ШЧОЛКАЎСКАГА АЭРАДРОМА, КАЛЯ МАСКВЫ. САМАЛЁТ УЗЯЎ КУРС — ЗЯМЛЯ ФРАНЦА-ІОСІФА—ПАЎНОЧНЫ ПОЛЮС—ЛЕДАВІТЫ АКІЯН—ПАЎНОЧНАЯ АМЕРЫКА.

ПЕРАЛЁТ РОБІЦЦА НА САМАЛЁЦЕ «АНТ-25» З МАТОРАМ «АМ-34».

ЭКІПАЖ САМАЛЁТА: ГЕРОЙ СОВЕЦКАГА САЮЗА М. М. ГРОМАЎ — КАМАНДЗІР, МАЁР А. Б. ЮМАШОЎ — ДРУГІ ПІЛОТ, ВАЕНІНЖЫНЕР 3-ГА РАНГА С. А. ДАНІЛІН — ШТУРМАН.

Урадавая камісія па арганізацыі пералёту:

М. Рухімовіч, М. Кагановіч, А. Тупалеў, Я. Алксніс, О. Шмідт.

УБОРКУ ЎРАДЖАЮ ПРАВЕСЦІ АРГАНІЗАВАНА

Шчырае жаданне мільёнаў працоўных— хутчэй ліквідаваць вынікі шкодніцтва, залячыць раны, якія нанёс нам азвярэлы вораг. Подлая банда ворагаў народу асабліва навастралася на тыя ўчасткі соцыялістычнага будаўніцтва, якія закранаді жыццёвыя інтарэсы працоўных мас. У сельскай гаспадарцы асноўны ўдар свой гнусныя злачынцы накіравалі супроць каштоўнасці працадня. Усяляк прабавалі яны абясцэніць яго. Ліквідаваць вынікі шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы значыць, перш за ўсё, павысіць каштоўнасць працадня калгаснікаў.

Вядома, што каштоўнасць працадня залежыць ад усёй сумы мерапрыемстваў, праводзімых на працягу ўсяго сельскагаспадарчага года. Зараз наступаюць рашаючыя дні, дні ўборкі, дні завяршэння сельскагаспадарчага года. Ад арганізацыі работы ў гэты перыяд залежыць каштоўнасць працадня. Своечасова арганізаваная ўборка можа ў многім прадрашыць поспех барацьбы за ліквідацыю вынікаў шкодніцтва.

Уборка ў паўднёвых раёнах рэспублікі ўжо пачалася. Праз некалькі дзён пачынаецца ўборка і ў астатніх раёнах. Урокі першых дзён уборкі ў паўднёвых раёнах паказваюць, чаго каштуе зараз нам малейшая непадрыхтаванасць. У Мозырскім раёне ў першыя дні ўборкі наглядаюцца страты ўраджаю. Большасць жняярак вышла на работу без зернаўлавіцеляў. На зжатым полі не арганізавана ўборка каласоў, і адразу-ж сюды пускаецца жывёла. У часе ўборкі парушаюцца агратэхнічныя правілы. У Брагінскім раёне з 139 жняярак зернаўлавіцелямі забяспечаны толькі 39.

Значная частка ўборачных машын застаецца яшчэ не адрамантаванай і не гатовай да ўборкі. Па адной толькі групе ільнаводчых раёнаў план рамонту ўборачных машын па камбайнах выканан на 40 проц., па снопавязалках — на 46 проц., па сенакасілках — на 43 проц., па складаных малатарнях — на 61 проц., ільноперабілках — на 75 проц. Незакончан рамонт уборачных машын у Дубровенскай, Дрысенскай, Лёзнянскай, Высачанскай, Суражскай МТС і ў гэтых раёнах.

Соўгасы рэспублікі, якія маюць усе ўмовы ўзорна правесці ўборку ўраджаю, забяспечаны багатай сельскагаспадарчай тэхнікай, сустракаюць уборку непадрыхтаванымі, не выканалі яшчэ і да гэтага часу план рамонту ўборачных машын.

Па-ранейшаму адстаюць тэмпы ўборкі сенажацей. На 5 ліпеня скошана па рэспубліцы толькі 55,5 проц. натуральнай сенажаці. Расонскі, Касцюковіцкі, Чачэрскі, Чырвонапольскі, Дубровенскі, Магілеўскі, Мехаўскі, Суражскі раёны выканалі план сенакашэння ўсяго каля 35 проц. Як відаць, кіраўнікі партыйных і совецкіх арганізацый гэтых раёнаў не зразумелі ўсёй важнасці барацьбы за стварэнне кармавой базы для жывёлагадоўлі і недаравальна паўтараюць памылкі мінулага года.

Чым тлумачыць такое становішча спраў? На гэта даў зусім вычарпальны адказ пленум ЦК КП(б)Б, які запісаў, што «Гэтыя істотныя недахопы ў становішчы падрыхтоўкі да ўборкі сведчаць пра тое, што ў зямельных органах, як рэспубліканскіх (Наркамзем, Наркомсоўгасаў), так і раённых (МТС, райза, соўгасы), вельмі марудна ідзе ліквідацыя вынікаў шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы БССР і яшчэ далёка не зжыта ідыёцкая хвароба—бесклапотнасць у многіх партыйных і совецкіх кіраўнікоў як у цэнтры, так і на месцах».

Злачынства перад партыяй і краінай робяць тыя кіраўнікі партыйных і совецкіх арганізацый і зямельных органаў, хто, разважаючы аб ліквідацыі вынікаў шкодніцтва, не забяспечвае гэтай ліквідацыі на справе, не прадпрымае практычных, дзейных мер па арганізацыі паспяховай уборкі ўраджаю. Зусім ясна, што такія паводзіны наруку шкоднікам, якія яшчэ прытаіліся і двурушнічаюць у нашых зямельных органах, у калгасах, соўгасах. Не балбатня патрэбна нам, а дзелавая планамерная напружаная штодзённая работа па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва.

Пленум ЦК КП(б)Б устанавіў тэрміны ўборкі азімых і ранніх каласавых культур (жыта, пшаніца, авёс, ячмень) у 10—12 рабочых дзён, пачатак абмалоту хлябоў не пазней 3—5 дзён пасля пачатку ўборкі, пры не менш як 20-гадзіннай рабоце складаных малатарняў штодзенна. Уборку насенных участкаў пленум прапанаваў правесці ў перыяд поўнай іх спеласці і закончыць на працягу не больш 3—4 дзён.

Трэба шырока разгарнуць соцыялістычнае спаборніцтва ў калгасах, соўгасах, арганізаваць шырокі стаханаўскі рух, каб правесці ўборку ў тэрміны, указаныя пленумам ЦК КП(б)Б. Гэта работа таксама будзе садзейнічаць паспяховай падрыхтоўцы да Ўсесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі, за права ўдзелу на якой павінен змагацца кожны соўгас, калгас, кожны стаханавец сельскай гаспадаркі.

Учора мы апублікавалі пастанову СНК БССР і ЦК КП(б)Б і спіс калгасаў і соўгасаў, намячаемых да вытворчасці гатунковага насення. Трэба шырока і ўсебакова абмеркаваць гэты спіс, каб выбраць для вытворчасці насення сапраўды адпавядаючыя ўсім патрабаванням калгасы і соўгасы. Паспяховая ўборка без страт зерневых, правільная арганізацыя захавання зярна, і ў першую чаргу гатунковага, павінна садзейнічаць стварэнню неабходных запасаў гатунковага насення. А своечасовая ўборка насенных траў, добрае захаванне іх рашаюць справу стварэння неабходнага насеннага фонду траў, у першую чаргу канюшыны, для ўвядзення мяркуемых, паводле праекта камісіі Наркамзема і наркамата соўгасаў, травапольных севазваротаў у калгасах, соўгасах.

Вялікае месца ў рашэннях пленума ЦК КП(б)Б аддана пытанню выканання соўгасамі, калгасамі і аднаасобнікамі сваіх абавязкаў перад дзяржавай.

Своечасовае выкананне дзяржаўных абавязкаў—важнейшы паказальнік палітычнай і гаспадарча-арганізацыйнай магутнасці калгасаў. Партыя і совецкі ўрад прадаставілі вялікія ільготы калгасам і аднаасобнікам нашай рэспублікі. Па ўказанню таварыша **Сталіна** для калгасаў і аднаасобнікаў зніжаны нормы абавязковых паставак, спісана з калгасаў запазычанасць па ссудах. Ёсць, такім чынам, усе ўмовы для ўзорнага выканання калгасамі, соўгасамі і аднаасобнікамі сваіх дзяржаўных абавязкаў. Трэба толькі гэту справу арганізаваць, кіраваць ёю. Партыйныя арганізацыі і раённыя советы павінны мець на ўвазе, што загатоўкі сельскагаспадарчых прадуктаў у бягучым годзе будуць праводзіцца ў новых умовах, у сувязі з вызваленнем сельскіх советаў ад гэтых функцый. Вось чаму велізарнае месца ва ўсёй сістэме работы павінна заняць агітацыя і прапаганда, растлумачэнне кожнаму селяніну яго абавязкаў перад дзяржавай.

Пленум ЦК КП(б)Б абавязаў усе акруговыя, раённыя арганізацыі «арганізаваць калгасныя масы і аднаасобнікаў на першачарговае, добраякаснае выкананне сваіх абавязкаў перад дзяржавай».

Уборка ўраджаю — адказны і напружаны перыяд сельскагаспадарчых работ. Уборка — важнейшая дзяржаўная справа. Паспяховае правядзенне яе з'яўляецца сур'ёзнай праверкай здольнасці нашых партыйных, совецкіх арганізацый і зямельных органаў па-большэвіцку кіраваць сельскай гаспадаркай, правільна ажыццяўляць указанні таварыша Сталіна, рашэнні Лютаўскага і Чэрвеньскага пленумаў ЦК ВКП(б) і XVI з'езда большэвікоў Беларусі.

Паведамленне таварыша Сталіна, надрукаванае ў газеце XVI арміі „Красноармеец" 15 ліпеня 1920 г.

ЯК СУСТРАКАЮЦЬ ЧЫРВОНЫЯ ВОЙСКІ

Член Рэўваенсовета рэспублікі таварыш Сталін паведамляе, што не можа не адзначыць зусім выключных адносін мясцовага насельніцтва да Чырвонай Арміі.

Такіх адносін мне не прыходзілася сустракаць ні на ўсходзе, ні на поўдні.

Не гледзячы на беднасць сялянскіх мас на захадзе, у параўнанні з Паволж'ем і поўднем, усё-ж сяляне дзяліліся апошнім з чырвонаармейцамі.

Надзвычай цяжкая падводная павіннасць выконвалася без пярэчанняў.

Чырвонаармейцу аказвалася ўсякая садзейнасць, усякая дапамога, і вялікім было гора насельніцтва, калі мы былі вымушаны ў канцы мая пачаць адыход.

Насельніцтва прыфрантовай паласы перанесла ўвесь цяжар польскай акупацыі, таму вельмі добра ўсведамляла чым пагражае яму ўварванне польскіх паноў.

На нашым фронце ёсць цэлая група войск, уся санітарная справа якой знаходзіцца ў руках сялян і сялянак, якія праяўляюць найвялікшыя клопаты і ўвагу да нашых раненых чырвонаармейцаў.

Што датычыць настрою беларускіх сялян за франтавой паласой, то па нашых вестках, там адбываюцца суцэльныя паўстанні, працуюць партызанскія атрады, якія разбураюць тыл праціўніка, спальваюць склады і знішчаюць памешчыкаў.

Можна смела сказаць, што паўтараецца тая-ж гісторыя, што ў Сібіры з Калчаком.

Пры набліжэнні нашых часцей усюды тыл праціўніка пачынае ўзрывацца знутры.

Мы прысутнічаем у сучасны момант пры сапраўднай сялянскай рэволюцыі на Беларусі.

(«Красная звезда», № 158, 11 ліпеня 1935 г.

З ПІСЬМА БЕЛАРУСКАГА НАРОДУ ВЯЛІКАМУ СТАЛІНУ

... Агні большэвіцкіх ідэй, як сузор'і,
Усходзяць над светам і свет абнялі,
І свецяць нізінам, узгор'ям, прымор'ям,
Як новае сонца шчаслівай зямлі.

Ты, мудры настаўнік, між геніяў геній,
Сабраў у вянок іх, у золак адзін,
Твая Канстытуцыя — сцяг пакаленняў,
Ўзнімае народы нявольных краін.

Усё, аб чым марылі людзі і снілі,
Прыбітыя гнётам, пракляццем старым,
Ў Совецкім Саюзе з'яўляецца былллю,
І нашае шчасце мы свету дарым.

Твой вобраз, як покліч, устаў над зямлёю,
Заве пераможна ісці ў барацьбе.
Мы ўсе ля Крэмля нашым сэрцам з табою,
І першая думка у нас — пра цябе.

Ты сонца для нас, што зямлю асвяціла,
І ласкай саграла палі, гарады:
Ты рэк поўнаводных імклівая сіла,
Празрыстасць крыніц — дарагі правадыр!

Праз тры рэволюцыі, бойкі, паўстанні
Ты вёў разам з Леніным нашы рады...
Ты нашых садоў і палёў красаванне,
Ты наша вясна — дарагі правадыр!

Табе — наша радасць, любоў і адданасць
Табе — пяе славу сусветная шыр.
Вядзі нас, любімы, табой мы з'яднаны,
Ты наша жыццё — дарагі правадыр!

Ураху вялікай краіны Советаў
І партыі, даўшай нам шчасце і мір,
За гонар, за веліч людскога расцвета
Падзяку прымі — дарагі правадыр!

Хай смутак вачэй тваіх добрых не росіць,
Ні сонейка захад, ні сонейка ўсход.
Прымі прывітанне, якое прыносіць
Табе, правадыр беларускі народ.

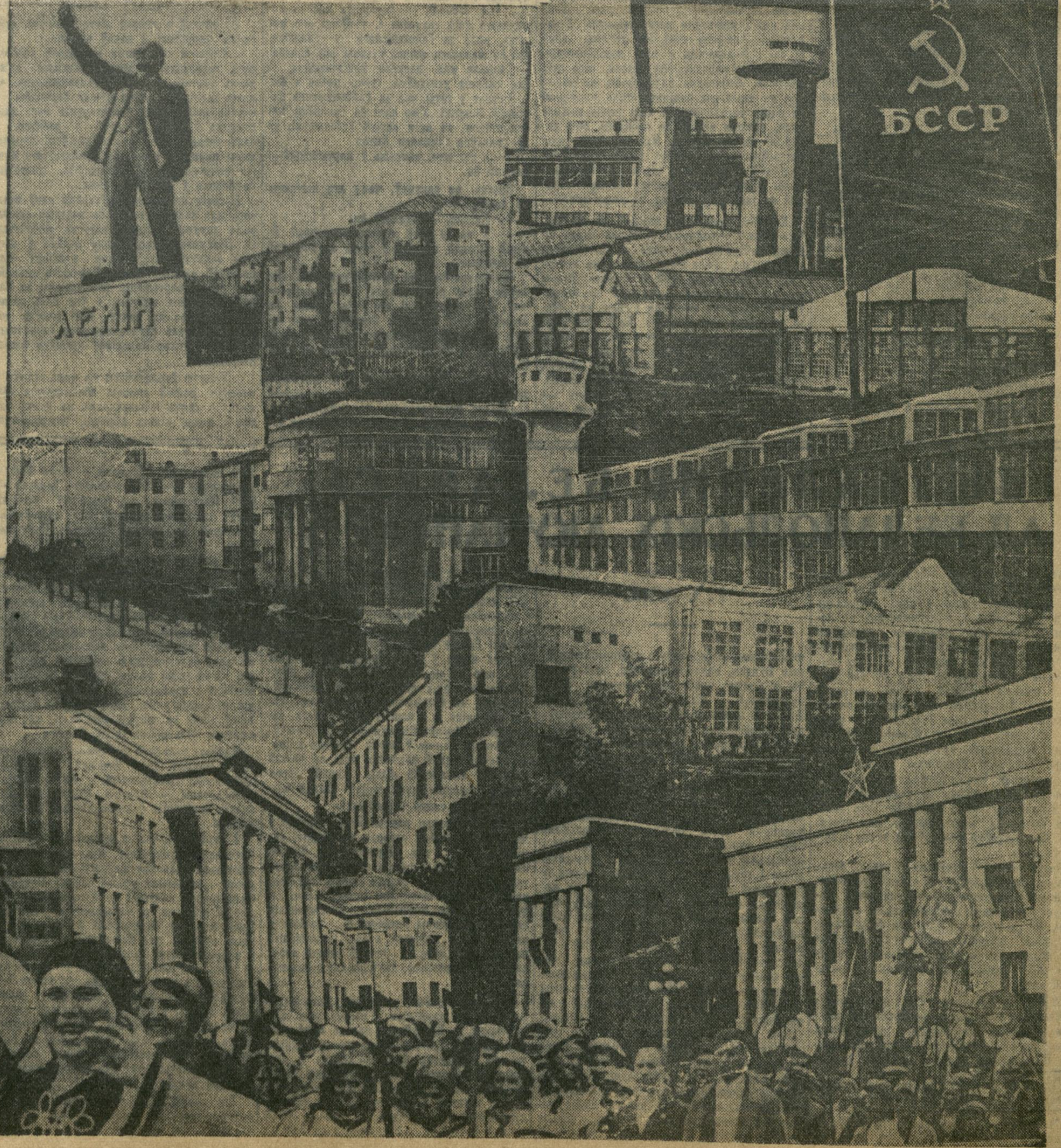

ДВАЦЦАЦЬ СЁМАЯ ЧЫРВОНАСЦЯЖНАЯ

(З баявога мінулага 27-й Омскай)

У дзень вызвалення Беларусі ад белапалякаў адна з старэйшых дывізій непераможнай Чырвонай Арміі, выпеставанай партыяй, дывізія, якая першай на плячах белапалякаў уварвалася ў Менск — 27-я Омская святкуе сваю XIX гадавіну.

Вялікі і слаўны баявы шлях Омскай. Яна ўдзельнічала ў баях супроць ворагаў рэвалюцыі на чатырох франтах, пакрываючы свае сцягі неўміручай славай. У Сібіры яна пераможна змагалася супроць белых чэхаславакаў і Калчака, у Беларусі — супроць белапалякаў, пад Кранштатам — супроць белых мяцежнікаў, у Паволж'і — супроць бандыцкіх зграй.

Тысячы вёрст з баямі прайшла Омская. Барысаў, Менск, Слонім, Свіслач, Беласток, Ваўкавыск — вось яе баявы шлях на Захадзе.

7 ліпеня дывізія на ўсход ад Барысава фарсіруе Бярэзіну і пераможна выконвае загад ісці на Менск, узяць яго, замацавацца на рэчцы Пціч — магутнай лавінай, сціраючы з шляху супраціўленне палякаў, кацілася наперад.

На світанні 11 ліпеня часці дывізіі пачалі штурм падыходаў да Менска. Асабліва лютыя баі разгарнуліся ў раёне Азярышча. К поўдню разведкі 238 і 239 палкоў, праследуючы адыходзячага праціўніка, уварваліся ў Менск. Амаль адначасова, громячы часці белапалякаў у раёне чыгуначнага вузла, часці 241 і 242 палкоў увайшлі ў горад з паўднёвага і ўсходняга боку.

Моцным шквалам абрушылася дывізія, у радах якой тады было 3.600 комуністаў, якія асабістым прыкладам натхнялі байцоў, вялі за сабой у самую гарачую схватку на самыя небяспечныя ўчасткі.

К 14 гадзінам Менск быў ачышчан ад белапалякаў. Вялікія ваенныя трафеі былі захоплены дывізіяй. Не спыняючыся на дасягнутых поспехах, дывізія развівае наступленне. Усё далей і далей адкідаліся палякі. 12 ліпеня омцы з бяспрыкладнай адвагай прадаўжаюць збіваць і знішчаць часці белапалякаў.

У гады мірнага будаўніцтва 27 Омская падрыхтавала многія тысячы стойкіх байцоў за справу соцыялізма, выхавала многія тысячы гарачых патрыётаў сваёй вялікай радзімы, беззаветна адданых справе партыі Леніна—Сталіна.

27 Омская носіць імя італьянскага пролетарыята, яго авангарда — комуністычнай партыі Італіі, аднаго з баявых атрадаў Комінтэрна. Гэта згуртоўвае інтэрнацыянальнае адзінства радоў дывізіі, замацоўвае яе баявую магутнасць. Малады байцы і камандзіры омцы з непагаснай нянавісцю да ворага ўспамінаюць загінуўшых герояў дывізіі, хаваюць у памяці іх баявыя подвігі, выхоўваюцца на слаўных баявых традыцыях дывізіі.

Сваю XIX гадавіну дывізія сустракае ў песнай сям'і працоўных раёна. У часцях мацнее і шырыцца соцыялістычнае спаборніцтва, мацнее якасць баявой і палітычнай вучобы.

У непрымірымай нянавісці да ворагаў— трацкісцкіх, бухарынскіх і іншых фашысцкіх шпіёнаў і дыверсантаў, нястомна адточваючы класавую пільнасць, дывізія яшчэ мацней згуртуецца вакол непераможнай большэвіцкай партыі, вакол яе ленінскага ЦК, вакол найвялікшага стратэга пролетарскай рэвалюцыі таварыша Сталіна.

И если вспыхнет
Сражений пламя,
Снова взовьется
Алое знамя.

И снова грудью
Врагов сметая
Пойдет на битву
Двадцать сельмая.

(З баявой песні 27-й Омскай).

П. Т.

Агульнагарадскі мітынг на менскім стадыёне «Дынамо» імя Кірава, прысвечаны 17 гадавіне вызвалення Беларусі ад польскіх акупантаў. НА ЗДЫМКУ: Герой Савецкага Саюза удзельнік палёту на Паўночны полюс лётчык тав. Галавін выступае на мітынгу.

Фото С. Грына і Я. Сапавейчыка.

ПЛАТОН ГАЛАВАЧ

КЛЯТВА

(Урывак з аповесці „Яны не пройдуць")

Пасля полудня Каленік першым прыехаў з поля дадому. Перад заходам сонца, як было ўмоўлена ўчора на партыйным сходзе, на плошчы каля выканкома сабраўся чонаўскі атрад. Чонаўцы прыйшлі з чырвоным сцягам, усе ўзброеныя. Кулямётчыкі прыкацілі на плошчу вычышчаны кулямёт. Другі і трэці нумары стаялі па абодва бакі кулямёта, абпаясаныя накрыж кулямётнымі патроннымі лентамі. Як толькі сабраліся чонаўцы, у царкве зазванілі трывогу. Густы бас самага большага звона, захлынаючыся ў сваім гуле, клікаў у наваколле. Тры разы пракрычаў так звон і на плошчы сышліся амаль усе крапілаўцы—мужчыны, жанчыны і дзеці. Хто быў дома, адразу кідаў усё і бег да выканкома. Хто затрымаўся ў полі, спяшаўся дадому, каб распрэгчы каня ці павесіць да-часу пад страхой касу і ісці на сход. Натоўп людскі рос з кожнай хвілінай.

Чонаўцы стаялі выстраіўшыся ў два рады. На правым флангу стаялі кулямётчыкі і чонавец са сцягам. Каленік стаў наперадзе чонаўцаў і падняў угору руку.

— Таварышы! — сказаў ён. — Мы не хочам хаваць ад вас праўды, хоць і цяжкая яна і можа для каго страшная. З дапамогай Антанты польскія легіёны зноў ідуць, каб аднавіць у нас памешчыцкія, буржуйскія парадкі. Мы ведаем, што гэта значыць. Небяспека падыходзіць да нас, і ўсе як адзін мы павінны стаць грудзьмі за нашу рэспубліку. А калі стане кожнае сяло, кожная вёска, не пройдуць яны далей ні на адзін крок. Мне даручыў наш партыйны сход клікнуць вас усіх на барацьбу ў партызанскі атрад, каб перагарадзіць жывой сцяной дарогу беламу гаду, каб не даць яму ступіць на нашу зямлю...

Каленік, гаворачы, пазіраў на людзей, што стаялі велізарным натоўпам перад ім. Можа заўтра прыдзе вайна да ракі і кожны з іх, пэўна, думае зараз, што можа заўтра ўжо не давядзецца выйсці ў поле. Твары ва ўсіх улумлівыя, урачыста сур'ёзныя. Бачыў ён перад натоўпам і сваю маці. Маці гаварыла з ім раніцою. Калі дзеці спалі яшчэ, яна вывела яго з хаты і сказала: — Ходзіш ты нешта не такі, як заўжды, скажы мне». Ён сказаў, што блізка фронт і будзе збіраць партызанскі атрад. «Значыць зноў на вайну, на смерць, — сказала яна. — І ніяк не пажывеш ты са мною ды з дзецьмі. У яе вачах былі слёзы, а яна казала:—«Я не трымаю цябе, я толькі хочу ведаць усё». Пасля яны моўчкі стаялі на дрывотніку. Каленіку хацелася пахваліць сваю маці, і ён паклаў ёй на плячо руку і сказаў: — «Я-ж ад цябе ні ў чым не таюся, што раблю, усё ведаеш. Толькі от зноў табе адной давядзецца дзяцей даглядаць нейкі час». І вось цяпер яна стаіць побач з Кавалевіч Ганнай зусім спакойная, склаўшы наперадзе рукі, сашчапераныя ў пальцах.

Мужчыны адзін за другім выходзілі з натоўпу, каб падысці да Гайшынскага і запісацца ў атрад. Паміж іх хадзіла Кавалевіч Ганна.

— Вас на добрую справу клічуць, мужчыны і хлопцы, — казала яна. — За вамі стаяць вашыя жонкі і маткі. Маткі як ніхто ведаюць цану крыві сваіх дзяцей, і яны пасылаюць вас. Я страціла сваіх сыноў на вайне для іншых. Я шкадую, што ў мяне няма ні мужа, ні сыноў. Я паслала-б іх, і вы ніколі не пачулі-б маіх галашэнняў, не ўбачылі-б маіх слёз, калі-б я страціла іх. Я ганарылася-б імі, калі-б яны памерлі як трэба... Ідзіце, мужчыны і хлопцы. Ідзіце і не пусціце іх... Ідзі, Зіновій, — гаварыла яна да немаладога ўжо селяніна і, узяўшы яго пад руку, вяла да Гайшынскага. — Глядзіце, які ён маладзец яшчэ, у самы раз армеец, — казала яна, ласкава ўсміхаючыся, і сам селянін усміхаўся, ідучы побач з ёю.

Акурат у гэты час да Гайшынскага падышоў Віняцкі. Ужо калі ён спыніўся перад сталом, за якім сядзеў Гайшынскі, да яго падаўся Сімкавец Антон.

— А ты што, таксама ў партызаны?— спытаў ён.

Віняцкі не разумеў, чаму яго пытаюць аб гэтым.

— Вядома, — адказаў ён.

— А пасля зноў уцячэш у легіёны? То можа зараней падаўся-б куды ад нас, каб не замінаць.

Віняцкага гэта як громам ударыла. Ён моўчкі стаяў перад сталом, і Сімкавец убачыў, як уздрыганулі яго губы. Можа ён мерыўся што адказаць Сімкаўцу, але нічога не адказаў. Кавалевіч Ганна, якая прывяла да стала селяніна, узяла за руку Віняцкага.

— Антон умее гаварыць і не падумаўшы, не слухай, — сказала яна і сурова і ласкава прыкрыкнула на Гайшынскага. — А ты, малойчык, пішы хутчэй, раз чалавек стаіць перад табой. Глядзі, якога прывяла.

Сімкавец больш нічога не сказаў, а губы Віняцкага кранула ўсмешка і ён сказаў да жанчыны:

— Вельмі дзякую.

Хутка сто семдзесят шэсць чалавек сталі ў два рады побач з чонаўцамі. Стаялі побач старэйшыя і зусім маладыя. Насупроць іх натоўп старых і жанчын з дзецьмі. Гэта была пара, калі канчаецца дзень. Сонца збірала з зямлі свае апошнія промні. Густа чырванела палатно сцяга, асветленае ім. Чырванела і Каленікава вайсковая шапка. Ён прайшоўся перад атрадам, скамандаваў стаць смірна і калі вышаў наперад партызан са сцягам, сам стаў побач з ім.

— З гэтай хвіліны самай мы ўсе салдаты рэволюцыі, — сказаў Каленік.—Мы прымем бой з ворагамі сваёй Совецкай рэспублікі. Не жадаючы быць пад прыгнётам паноў, мы будзем біцца да апошняй кроплі крыві. Таварышы! Мы стаім перад народам нашым, перад нашымі бацькамі і перад нашымі дзецьмі пад чырвоным сцягам і зараз прымем перад імі сваю партызанскую клятву.

Ён дастаў з кішэні лісткі паперы, спісаныя чарніламі, і пачаў чытаць.

...Клянуся сумленнем і гонарам свабоднага грамадзяніна, што ўсведамляю важнасць узятага на сябе абавязацельства, ад якога залежыць канец нашай барацьбы ў справе вызвалення пролетарскіх мас, якія томяцца ў цяжкай няволі і рабстве, і свята абавязваюся мужна прайсці абраны мною цярністы шлях, як прайшлі яго многія папярэднія мае таварышы, дастойна памёршыя ў народных баях...

Каленік не сказаў паўтараць слоў прысягі, але калі прачытаў ён першыя словы, каля двухсот чалавек голасна паўтарылі іх. Водгулле галасоў ішло далёка ў цесныя закуткі сяла. Вецер развінаў над плошчай палатно сцяга. Урачыста спакойныя стаялі партызаны, паўтараючы за Каленікам словы клятвы, і ўсе яны разам зірнулі ўлева за рэчку, калі раптам данеслася адтуль глухое водгулле гарматных стрэлаў. І голас Каленікаў зрабіўся больш цвёрдым.

...Усякую ўскладзеную на мяне задачу ў карысць нашай справы абавязваюся выконваць свята і неадкладна ва ўсякі час дня і ночы: ніякія лішэнні, перажыванні і страх не пахіснуць маёй волі...

Стрэлы раз-за-разам ударалі ў зямлю каротка і глуха. Чуліся цяжкія крокі вайны. А партызаны ўторылі голасу Каленіка.

...Невыкананне чаго-небудзь з дадзенага мне абяцання лічу злачынствам, а за здраду яму станаўлюся ворагам не толькі грамадзе таварышоў, з якімі іду, але і ў цэлым класу пролетарыяў і перад ім павінен сваёй галавой...

Каленік бачыў перад сабою злева вялізны натоўп людзей, і справа два рады партызан і ад імя ўсіх іх ён сказаў апошнія словы клятвы:

...За здраду справе хай будзе лёсам маім усеагульная пагарда і смерць...

Галасы партызан, паўтарыўшых гэтыя словы, змоўклі і на момант на плошчы запанавала цішыня. Шамацеў у паветры сцяг і грымелі далёкія стрэлы. Страшная здань голаду і жабрацтва ішла цяжкімі крокамі, каб стаць на парогі іхніх хат.

— А цяпер вітаю вас, таварышы, з ганаровым і вялікім званнем байцоў за пролетарскую рэволюцыю, — сказаў Каленік.

У адказ яму партызаны няўзгоднена, але ўсе крыкнулі сваё першае ура.

— Ваяваць нам трэба будзе, — гаварыў Каленік далей, — а ваяваць голымі рукамі нельга. Шмат у каго з вас дома заваляўся яшчэ з часоў старой вайны вінтоўка. Дастаньце яе, пачысціце. Штук дваццаць вінтовак запасных ёсць і ў нас. Спадзяюся, што і горад нас не пакіне без дапамогі. Гэта адна наша справа, а другая яшчэ больш важная. Калі мы толькі каля свайго сяла сядзем у акопы, то гэтым рэспубліке не абаронім. Сёння-ж, хлопцы, і ў суседнія вёскі збіраць людзей у партызанскія групы, каб скрозь стаць уздоўж рэчкі аж да самай Старой Рудні такімі во радамі. — Рукою ён паказаў на партызан. — Жытко Міхаль пойдзе ў самыя далёкія вёскі, у Старую Рудню, а бліжэй сюды Сімкавец Антон і Прорвіч Арцём. Рэйн кожнаму вызначым у штабе...

Калі зусім змерклася і крапілаўцы разышліся па хатах, з двара выканкома вышла чалавек шэсць узброеных партызан. За сялом яны падзяліліся па тры чалавекі і пайшлі трое да млына Галеравага, а трое да мосту. Гэта была першая варта, выстаўленая на ноч партызанскім атрадам.

ЭНЕРГІЧНАЙ АТАКАЙ АДКІНУЛІ ВОРАГА

У маі 1920 года на ўчастку 57-й стралковай дывізіі, у раёне г. Рэчыцы, белапалякам удалося, карыстаючыся значнай перавагай сіл, прарваць фронт, захапіць мост праз Дняпро. Вораг пагражаў Гомелю.

23-я менскія курсы чырвоных камандзіраў (яны знаходзіліся тады ў Гомелі) былі кінуты для арганізацыі заслоны. У дапамогу курсантам пролетарыі Гомеля сфарміравалі з дабравольцаў баявы рабочы батальён. Выступіўшы вечарам, атрад з курсантаў і гомельскіх рабочых на світанні падышоў да моста. Белапалякі ў захапленні часовай перамогай гаспадарылі ў Рэчыцы, грабячы склады, крамы, гвалтуючы мірнае насельніцтва.

Бегляцы з ахранення, збітага намі, данеслі камандаванню белых аб нашым манёўры. Перад у шмат раз пераўвышаючымі сіламі праціўніка мы вымушаны былі адысці назад, аддаць мост. Гэта ўсё, што здолелі зрабіць белапалякі. Усе іх спробы прарвацца скрозь заслону да Гомеля разбіваліся аб жалезную стойкасць курсанцкіх радоў, аб неўстрашымую мужнасць рабочага батальёна. Дзесяць дзён без вынікаў прабавалі наступаць белапалякі. Перавага сіл, снаражэння, забяспечанасці боепрыпасамі не дапамаглі ім.

Успамінаецца адна спроба белапалякаў, якая, як і ўсе, скончылася няўдачай. Сабраўшы некалькі рот пяхоты, загадзя напаіўшы іх гарэлкай для храбрасці, белапалякі, адкрыўшы ўраганны артылерыйскі агонь па нашых пазіцыях, пачалі пераходзіць праз мост. Нашы кулямёты бязлітасна скошвалі шарэнгі белапалякаў. На змену ішлі новыя роты. Стаўкай белага камандавання было ва што-б там ні стала зрабіць прабоіну ў нашых радах. З першай лініі ўмацаванняў нам прышлося адысці. Я тады быў кулямётчыкам. Памятаю, зусім блізка падышлі ланцугі белапалякаў, не далей 30 метраў іх штыкі. Аставацца далей — значыць аддаць белым кулямёт. У адзін міг ускакваем з-за кулямёта, гранатамі прыціскаем белапалякаў да зямлі, а самі — бягом да наступнага ўкрыцця, зноў брасок гранаты — і зноў перабежка.

Нядоўга давялося ворагу быць на нашым беразе. Энергічнай контратакай, шквалам кулямётнага агню мы адкінулі іх назад, зноў за Дняпро.

Старшы палітрук А. БОТВІНКО, былы павозачны - кулямётчык 23-х Менскіх курсаў чырвоных камандзіраў.

ЛЯ МАГІЛЫ ЧЫРВОНЫХ ПАРТЫЗАН

РЭЧЫЦА. Пасярод поля, на ўзгорку, побач са старымі вясковымі могілкамі знаходзіцца брацкая магіла слаўных сыноў нашай краіны, па-геройску загінуўшых у 1920 годзе ў барацьбе за вызваленне Беларусі ад белапалякаў. Нерухома застылі сосны, нібы ахоўваючы спакой пачэснай магілы.

Просты і строгі помнік: дзесяціметравы чатырохвугольны абеліск. На вяршыні — бронзавы серп і молат у шасцярні. На белай мрамарнай дошцы цісьнёнымі літарамі надпіс:

1920 11-VII 1930 г.
10 год

ВЫЗВАЛЕННЯ БССР АД БЕЛАПАЛЯКАЎ
ПАРТЫЗАНАМ

ГАЛОЎЧАНКА,
ПЛЯШКОВУ,
БЕЛКІНУ,
КРУПЕЦКАМУ,
ГУЦІОНТАВУ,
ДРАБЫШЭЎСКАМУ,
(невядомым) двум чырвонаармейцам і селяніну

АД ПРОЛЕТАРЫЯТА ГОМЕЛЬШЧЫНЫ.

Помнік заўсёды напамінае аб днях барацьбы з белапольскімі бандамі за шчасце беларускага народу, за Советы. Колькі такіх помнікаў раскідана па квітнеючай зямлі БССР! Яны — вечныя сведкі гераічных дзён.

Н. ГАСМАН.

ВЫЗВАЛЕННЕ БЕЛАРУСІ АД БЕЛАПОЛЬСКІХ АКУПАНТАЎ*)

Г. І. АЛЯС

Лакейскія стаpанні беларускіх контррэволюцыйных нацдэмаў і іх саюзніка Бунда, беларускіх эсэраў і інш. утрымаць працоўныя масы ў паслухмянстве і пакорнасці польскім акупантам пацярпелі поўны крах. Контррэволюцыйныя нацыянал-дэмакраты са скрыгатам у зубах вымушаны былі прызнаць, што «ў той час, як у цэнтры Беларусі паміж польскай уладай і беларускімі палітычнымі коламі наладжваецца кантакт і супольная работа. У гэты час з правінцыі прыходзяць трывожныя чуткі. Там разумення паміж польскімі ўраднікамі і мясцовым насельніцтвам няма. Можна сказаць, што адносіны насельніцтва да польскай улады на мясцах безумоўна варожыя. Гэта асабліва трывожна, калі прыняць пад увагу, што час патрабуе безумоўнай згоды і аб'яднання» [7]).

Знаходзячыся ў глыбокім падполлі, большэвіцкія арганізацыі аб'ядналі рабочых, бядняцка-серадняцкія масы сялянства Беларусі ў барацьбе з белапольскімі акупантамі. Не гледзячы на крывавы белы тэрор, расстрэлы, правалы, партыйныя арганізацыі шырока разрасліся і разгарнулі вялікую работу профсаюзаў, у вёсцы і ў польскай арміі.

У Менску, Бабруйску, Слуцку комуністы ў процівагу створаным белапалякамі жоўтым сялянскім профсаюзам арганізавалі нелегальныя інтэрнацыянальныя профсаюзы. Падпольныя арганізацыі КПЛ і Б вялі непрымірымую барацьбу з контррэволюцыйным Бундам, паале-цыяністамі, пазбаўляючы іх уплыву нават на адсталыя масы профсаюзаў. Кіраўніцтва профсаюзамі КПЛ і Б ажыццяўлялі праз арганізаваныя пры профсаюзах комуністычныя ячэйкі.

Не гледзячы на выключныя труднасці, большэвікі разгарнулі работу сярод салдат польскай арміі. У сваіх лістоўках і агітацыйнай літаратуры, распаўсюджваемай сярод польскіх салдат, большэвікі выкрылі сапраўдны характар вайны, крывавыя захопніцкія мэты польскага імперыялізма супроць краіны Советаў. Гэта агітацыя і прапаганда рэволюцыянізавала польскую армію і гэтым самым аблягчала барацьбу працоўных мас за сваё вызваленне ад ненавісных акупантаў. Большэвікі былі адзінай партыяй, якая звала працоўныя масы на барацьбу з акупантамі. Вось што гаварылася ў адозве, падпісанай ЦК КПЛ і Б, да сялян Беларусі: «Ужо два месяцы наша краіна занята польскімі легіянерамі. Таварышы сяляне! Што змянілася за гэты час? Памешчыкі, якія пры Совецкай уладзе ўцяклі, цяпер вярнуліся ў свае маёнткі і пры дапамозе польскіх салдат люта распраўляюцца з сялянамі і батракамі. Розга і бізун зноў сталі гуляць па нашых спінах. Хлеб, які быў засеян намі, цяпер вывозіцца памешчыкамі для таго, каб карміць зладзеяў-легіянераў. На вашых конях легіянеры едуць ваяваць супроць нашых братоў—сялян Магілеўскай, Віцебскай, Смаленскай і інш. губерняў. Польскія легіянеры—гэтыя найміты нашых нявольнікаў нападаюць на нашы стады, збіраюць і вывозяць вашу жывёлу. Ды хіба вольны селянін можа карміць прыгнятальнікаў? Ніколі! Ганіце ў шыю ўсіх гвалтаўнікоў! Бярыце зброю ў рукі! Пакажыце, што вы сіла, што вы не баіцёся бразгаючых шпорамі памешчыцкіх сыноў. Не паспеюць яны сагрэцца, як большэвіцкая Чырвоная Армія прагоніць іх з вашых палёў, вёсак, запасайцеся зброяй! Выганяйце гвалтаўнікоў-легіянераў! Ганіце ў карак усё гэта каінава племя! Няхай дрыжаць яны ад нашай вольнай сялянскай сілы, вашай зброі. Смерць памешчыцкай зграі! Няхай жывуць Советы сялян і рабочых!»

Для арганізацыі партызанскіх атрадаў у Менскім раёне быў створан паўстанцкі камітэт на чале з тав. Шаранговічам. Цэлымі начамі ў вёсках і глухіх беларускіх лясах тав. Шаранговіч і іншыя члены паўстанцкага камітэта праводзілі сходы сялян, дзе арганізоўваліся чырвоныя партызанскія атрады. Дзякуючы энергічнай дзейнасці паўстанцкага камітэта хутка разрасталіся партызанскія атрады і густой сеткай ахапілі ўсю тэрыторыю, акупіраваную белапалякамі.

У Менскім раёне, у атрадах, звязаных з паўстанцкім камітэтам, налічвалася 400 партызан, у Бабруйскім павеце былі цэлыя валасці, дзе ўся бядняцка-серадняцкая частка сялянства была аб'яднана ў партызанскія атрады. У раёне Докшыцы, Барысаўскага павета, было зарэгістравана 2.000 сялян, гатовых у кожную хвіліну да партызанскага выступлення. Да пачатку 1920 года ў Барысаве налічвалася ад 200 да 250 партызан, у Ігумене — каля 200, у Маладзечне — 250, у Старых Дарогах — 800. Партызанскі рух падрываў устойлівасць тылу белапалякаў. Ён садзейнічаў гераічнай пераможнай барацьбе Чырвонай Арміі.

Не гледзячы на слабую ўзброенасць, партызанскія атрады першы час наносілі сур'ёзныя ўдары белапольскім акупантам.

Гераічная работа падпольных арганізацый, кіруючых дзеяннямі слаўных партызанскіх атрадаў, выклікала вялікую злобу польскай ахранкі. Яна рашыла з коранем вырваць большэвіцкую «заразу», напяўшы для гэтай мэты цэлую армію жандараў, шпіёнаў і правакатараў. Пяцітысячная армія збівалася з ног, расшукваючы большэвікоў. Яны са шкуры вон лезлі, але ліквідаваць большэвізм ім не ўдалося.

Праўда, польскай дэфензіве ўсё-ж удалося нанесці ўдар Менскай партыйнай арганізацыі. Падасланыя жандармерыяй правакатары — Плоткін, Шэльмук і інш. змаглі прабрацца ў рады партыйнай арганізацыі.

З верасня пачаліся масавыя арышты падпольных работнікаў. Пры дапамозе правакатараў польская жандармерыя кінула ў турму і задушыла аднаго члена Менскага падпольнага камітэта т. Кулешынсінскага. Але ні арышты, ні катаванні, ні нанесены ўдар Менскай падпольнай арганізацыі не маглі спыніць усё ўзрастаючую нянавісць і непрымірымую барацьбу працоўных мас супроць акупантаў. Рабочыя і бядняцка-серадняцкія масы сялянства, змучаныя бесчалавечнымі рабаваннямі, здзекамі і рэпрэсіямі, бачылі ў партыі большэвікоў адзінага правадыра і абаронцу, пад кіраўніцтвам якога змогуць яны вызваліцца ад ярма польскага імперыялізма. Агнём запылаў магутны партызанскі рух акупіраванай тэрыторыі Беларусі.

Партызаны рэзалі тэлефонныя правады, знімалі паставых, адбівалі абозы, нарыхтоўвалі зброю, рыхтуючыся разам з часцямі Чырвонай Арміі нанесці сакрушаючы і рашаючы ўдар белапалякам. Гераічна змагаліся чырвоныя партызаны з акупантамі, аддаючы жыццё сваё за справу вызвалення прыгнечанай Беларусі. Лепшыя з іх загінулі, недачакаўшыся прыходу Чырвонай Арміі. З выключным каварствам і бязлітаснасцю распраўляліся белагвардзейцы з менскімі комуністамі, комсамольцамі і партызанамі. Пры дапамозе правакатараў у канцы красавіка 1920 г. польская ахранка вырвала з радоў партызан лепшых таварышоў, і з Козырава, Гатава, Серабранкі, Забалоцця, Калодзішчаў збітых і акрываўленых прывялі іх у Менск. Зверскімі катаваннямі і збіваннямі суправаджаўся час допыту. Білі да страты прытомнасці, аблівалі вадой і зноў білі, ламалі пальцы, ставілі да сцяны і расстрэльвалі.

6 мая 1920 года 50 партызан прадсталі перад польскім палявым судом. Яны не прасілі літасці ў польскіх катаў, гвалтаўнікоў. Смела і горда адказаў Андрэй Кеппе польскім суддзям: «Няхай мы памром, але на нашых магілах вырастуць сотні маладых, яны закончаць пачатую намі справу». За гэту прамову жандары люта збілі яго. Да кары смерцю праз расстрэл было асуджана 8 партызан: Васілеўскі Вячаслаў, Кеппе Андрэй, Пагірэйчык Васіль, Путырскі Лявон, Пропкі Міленцій, Плашчынскі Сяргей, Шумскі Уладзімір і Плашчынскі Сямён. 6 чалавек атрымала па 10 год катаргі. Астатнія былі асуджаны ад 1 да 3 год турмы кожны. 7 мая па вуліцах Менска на Камароўку вялі жандары на расстрэл скаваных ланцугамі па-двое партызан.

Не гледзячы на вялікія страты, Менская падпольная партыйная арганізацыя яшчэ шчыльней самкнула свае рады і прадаўжала з яшчэ большай энергіяй арганізоўваць масы працоўных на барацьбу з белапалякамі. Менскай падпольнай друкарняй было выпушчана лістовак у колькасці 8.000 экземпляраў з заклікам арганізоўваць партызанскія атрады. Горача адгукнуліся працоўныя Менска на заклік партыі, папаўняючы сотнямі сваіх лепшых сыноў рады слаўных партызанскіх атрадаў, наносячы ўдар за ўдарам у тыл белапольскім бандытам, дапамагаючы перайшоўшай у наступленне гераічнай Чырвонай Арміі.

Разграміўшы ў канцы 1919 года стаўленікаў Антанты—Калчака і Дзянікіна, партыя і совецкі ўрад атрымалі магчымасць перакінуць з іншых франтоў на барацьбу з белапалякамі значныя сілы Чырвонай Арміі. На паўднёва-заходні фронт была перакінута слаўная 1 Конная армія Будзённага і гераічная легендарная Чапаеўская дывізія. Адначасова партыя праводзіць спецыяльную мабілізацыю комуністаў на белапольскі фронт у якасці байцоў і палітработнікаў Чырвонай Арміі. З Ленінграда, Масквы, Тулы і іншых прамысловых гарадоў прыбылі пролетарыі на дапамогу Заходняму фронту. На працягу мая і чэрвеня на Заходні фронт было кінута $11^1/_2$ тыс. Кіраўніком Рэўваенсовета паўднёва-заходняга фронта партыя паслала геніяльнага стратэга пролетарскай рэволюцыі таварыша Сталіна. Дзякуючы гэтаму ў пачатку 1920 г. часці гераічнай Чырвонай Арміі змаглі перайсці ў паспяховае наступленне. Выконваючы геніяльны стратэгічны план таварыша Сталіна, 1-я конная армія Будзённага нанесла сакрушаючы і рашаючы ўдар польскім легіёнам і прарвалася на паўднёва-заходнім фронце ў кіеўскім напрамку ў глыбокі тыл белапалякаў. Гэта склала спрыяючыя ўмовы для пераводу Чырвонай Арміі на заходнім фронце да рашучага наступлення.

4 ліпеня 1920 года армія на Заходнім фронце перайшла ў агульнае наступленне, сакрушаючы ўпартае супраціўленне. Нашы часці магутнымі і дружнымі ўдарамі перарвалі ўмацаваныя пазіцыі праціўніка і к вечару 4 ліпеня адкінулі яго на ўсіх франтах на 10 кіламетраў к захаду.

[7]) Контррэвол. нацдэмаўская газета «Звон» ад 6 кастрычніка 1919 г.

*) Працяг. Гл. „Звязду" за 10 і 11 ліпеня г. г.

ЖУДАСНЫЯ ДНІ ПОЛЬСКАЙ АКУПАЦЫІ

Нам, калгаснікам вёскі Балдзічы Сеніцы, Менскага раёна, запомніліся дні нямецкай і белапольскай акупацыі. Мы на сваіх плячах перанеслі бізуны гэтых катаў, якія ў крыві беларускіх рабочых і сялян хацелі затапіць нашу маладую Беларускую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку.

Як толькі немцы прыйшлі ў нашы вёскі, пачаліся катаванні, грабеж, здзекі над мірным насельніцтвам. З хлявоў выводзілі апошнюю карову і свіню, забіралі апошняга каня.

Памятаецца такі выпадак. У нашага аднавяскоўца Дубовіка Кірылы ў таку ляжала крыху намалочанага жыцця. Пяць нямецкіх салдат прыйшлі сюды з мяшкамі [illegible].

Ускіпела ў нас злосць. Сабраліся некалькі сялян нашай вёскі і прагналі рабаўнікоў. [illegible]

Здзекі нямецкіх акупантаў над насельніцтвам не мелі мяжы. [illegible] Селяніна вёскі Балдзічы Зарэчнага Петруся, якому было каля 105 год, без ніякай прычыны збілі прыкладамі, не зважаючы на яго глыбокую старасць.

Не меншыя мукі мы перанеслі і пры белапольскай акупацыі.

Разам з немцамі і белапалякамі ў нашы вёскі вярнуліся паны. Пан Турчынскі асабліва люта распраўляўся з нашымі сялянамі. На абароне яго інтарэсаў сталі акупанты.

У гэты час беларускія нацдэмы, гэтыя подлыя фашысцкія наймітыі Пілсудскага і германскай Гестапо, прадавалі сялян, [illegible] нямецкім і белапольскім акупантам. Прадажныя сабакі рознымі шляхамі імкнуліся затапіць у крыві беларускі народ.

Вялікая ненавісць у працоўных сялян тоіцца да нямецкіх і белапольскіх акупантаў і нацдэмаў, якія гандлявалі нашай крывёю.

Нашы бацькі і сыны ішлі ў лес, арганізоўваліся ў партызанскія атрады і пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі змагаліся супроць ворагаў—акупантаў. Адзін з такіх атрадаў, якім кіраваў тав. Шарангович, цяперашні сакратар ЦК КП(б)Б, дзейнічаў на тэрыторыі нашай мясцовасці. У гэтым атрадзе збіралася многа працоўных сялян акружаючых вёсак. Партызанскі атрад геройчна змагаўся з белапольскімі акупантамі, дапамагаў нашай слаўнай Чырвонай Арміі вызваляць Савецкую Беларусь ад ворагаў.

Мы заўсёды ўспамінаем нашых адважных восем партызан — Шумскага Уладзіміра, Плашчынскага Сяргея, Плашчынскага Сямёна, Пагірэйчыка Андрэя, [illegible] Андрэя, Путырскага Андрэя, Процька і Васілеўскага В., якія геройскі загінулі ў барацьбе за Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку. Іх, восем нашых сыноў, 4 мая 1920 года расстралялі, а 28 чалавек асудзілі на розныя тэрміны.

Як толькі мы пачулі, што Чырвоная Армія ўступае ў Менск, [illegible]

Нельга перадаць той радасці, з якой працоўныя сяляне нашай вёскі сустракалі непераможную Чырвоную Армію, якая прагнала акупантаў, вызваліла працоўных [illegible].

І вось ужо 17 год, як мы прагналі нямецкіх і белапольскіх акупантаў і будуем шчаслівае сацыялістычнае жыццё.

У нашай вёсцы ўжо некалькі год існуе буйнейшы калгас, назва якому—«Чырвоны спецыяліст». 1520 гектараў зямлі, з якіх каля 500 гектараў былой памешчыцкай [illegible], замацавана за калгасам на вечныя часы. [illegible]

Калгас, дзякуючы клопатам правадыра народаў, любімага і дарагога таварыша Сталіна, стаў магутным багатым. [illegible] На палях у нас працуюць складаныя машыны, [illegible] лампа Ільіча гарыць у хаце калгасніка.

Гэта заможнае і шчаслівае жыццё мы заваявалі ў барацьбе з нямецкімі і белапольскімі акупантамі. Гэта жыццё нам дала наша родная камуністычная партыя, наш вялікі Сталін.

Мы кожную хвіліну памятаем аб капіталістычным акружэнні, [illegible] Нашы калгаснікі падпісаліся на суму ў 3.500 руб. і ў дзень вялікага народнага свята — 17-годдзя вызвалення Беларусі ад белапалякаў — завяршаюць падпіску. Калі вораг паспрабуе напасці на нашу радзіму, мы яго [illegible].

ЛІШАЙ ГЭЛЬКА—калгасніца сельгасарцелі «Чырвоны спецыяліст», ЖЫГАЛКА ЯКАЎ — брыгадзір калгаса, ПЛАШЧЫНСКІ Андрэй — трактарыст Менскай МТС, ДУБОВІК ІВАН— брыгадзір калгаса, МАСЛЫКА А. В.— старшыня Сеніцкага сельсовета, ШУМСКАЯ ТАЦЯНА ЯКАЎЛЕЎНА.

ПЯТРУСЬ БРОЎКА

СМЕРЦЬ *таварыша* ХАХЛОВА

Гудзелі
вершаліны дужых дубоў,
грымелі грымоты
над полем і борам,
калі на граніцы
таварыш Хахлоў
на варце
стаяў у дазоры.

Па небу
суровая хмара плыла,
маланкамі
шлях прабівала...
І ночы трывожнай
густая імгла
ад бляску на момант
знікала.

Такою хвілінай
дазорнага слых
напружана сочыць,
як можна;
здавалася,
поўнач па нетрах лясных
чарує пуцінаю кожнай.

Здавалася,
з цемрадзі хмурых кустоў
няпрошаны гад
выпаўзае...
Дарэмна,
дазорны таварыш Хахлоў
сумнення
і страху не знае.
Не пройдзе нягоднік,
забойца і шпік,
ні пушчай,
ні дальняй лагчынай.
Трымае Хахлоў
загартованы штык,
узняты
любімай краінай.
Ён ведае
говары шумных лістоў.
Хай гоман
зрываецца громам,
Бруенне крыніц
і напеў ручаёў
яму па-сяброўску знаёмы,
Па зараслях ён
асцярожна ідзе,
часамі сагнецца,
падзе на калені...
І поўнач мінула.
А бура гудзе,
ламаюцца сосен
карэнні.
Для буры
ні варты няма,
ні мяжы,
яна пад штыхамі
праходзіць высока...
А лесам
праносіцца шорах чужы,
варожыя
шастаюць крокі.
І гоман далёкі
узняўся і знік,
у ветрах шумлівых
растаяў...
Таварыш Хахлоў
да вінтоўкі прыпнік,
гасцей незазваных
чакае.
Вось крокі ясней
і бліжэй па суках...
Не пройдуць!..
Ніякаю сілай!..
А ззаду
раптоўна бандыта рука
за шыю
Хахлова схапіла.
Дазорны,
пастаўлены роднай зямлёй
магутны і сэрцам
і целам,
ён вырваўся з рук
і заліты крывёй
ударыў па ворагу
смела.
— Ні з месца!
І палец націснуў курок...
(Калі не здаюцца —
страляюць).
Ён бачыць,
што маўзер выпаў
і змоўк,
што злосны драпежнік
канае.
Хвіліна,
і цемрай таемнай
ізноў
праімчаўся
агнямі узбуджаны сполах,
Два новыя стрэлы
ў спіну. І Хахлоў
панік галавою
да долу.
Падбеглі бандыты,
Напружаны міг.
Здавалася,
вырвуць вінтоўку...
Ды не!
Хай сагнуўся
праверанны штык,
Хахлоў не пакіне
сяброўку.
Яе даручыў яму
вольны народ,
і ён абавязак
свой знае;
вінтоўкі не даў.
А яго навылёт
бандыты прабіўшы
знікаюць...
Гудзелі
вяршаліны дужых дубоў,
Грымелі грымоты
над полем і борам,
калі на граніцы
таварыш Хахлоў
спакойна зусім
паміраў у дазоры.
Бо знаў:
для бандытаў ніякіх шляхоў
да нашай радзімы
няма і не будзе!
Трывога...
Заставы паслалі байцоў...
І вышлі насустрач
калгасныя людзі.

1937 г.

ПРЫВІТАННЕ БЕЛАРУСКАМУ НАРОДУ

Ад імя совецкіх палярнікаў—удзельнікаў экспедыцыі на Паўночны полюс вітаем беларускі народ з вялікім юбілеем — 17-годдзем вызвалення Беларусі ад белапольскіх акупантаў. У нашай выдатнай краіне будуючагася комунізма ёсць многія тысячы людзей, якія па першаму закліку партыі і ўрада, па першаму закліку таварыша Сталіна гатовы зрабіць усё тое, што зрабілі мы. Няхай аб гэтым не забываюць ворагі соцыялізма.

Беларускі народ, які святкуе 17-ую гадавіну свайго вызвалення ад белапольскай акупацыі, дасягнуў з дапамогай ЦК ВКП(б) і таварыша Сталіна вялікіх перамог. Ваша рэспубліка — квітнеючая рэспубліка ў сям'і народаў Совецкага Саюза. Хочацца пажадаць беларускаму народу, слаўнай моладзі БССР далейшых поспехаў.

Удзельнікі паўночнай экспедыцыі:
Герой Совецкага Саюза П. ГАЛАВІН.
Бортмеханік-ордэнаносец В. ТЕРЭНЦЕЎ.

СВЯТА РАДАСЦІ І ШЧАСЦЯ

Тысячныя калоны працоўных Менска ўчора вечарам накіраваліся на мітынг, прысвечаны семнаццатай гадавіне вызвалення Беларусі ад белапалякаў. Апранутыя па-святочнаму, з чырвонымі сцягамі, з палотнішчамі лозунгаў, з партрэтамі правадыроў народу, з вясёлымі песнямі і бадзёрымі гукамі аркестраў прайшлі яны па вуліцах сталіцы.

Прыгожа і проста прыбраны прасторны стадыён «Дынама» быў перапоўнен. Да пачатку мітынга ва ўсіх кутках гучэлі аркестры, узнімаліся песні. Рабочыя заводаў і фабрык, чырвонаармейцы, служачыя, навуковыя работнікі, моладзь сабраліся адзначыць слаўную гістарычную для ордэнаноснай Совецкай Беларусі дату.

У 7 гадзін старшыня Менскага гарадскога совета т. Кудзельскі кароткай уступнай прамовай адкрыў мітынг. За сталамі на ўпрыгожанай жывымі кветкамі трыбуне разам з кіраўнікамі партыі і ўрада БССР прысутнічалі на мітынгу дарагія госці працоўных Менска — Герой Совецкага Саюза палярны лётчык тав. Галавін, бортмеханік, узнагароджаны ордэнам Чырвонай Звязды тав. Тэрэнцеў і Герой Совецкага Саюза маёр т. Арман.

Горача спатканы прысутнымі, выступіў старшыня ЦВК БССР тав. Стакун. Ад імя партыі і ўрада БССР ён прывітаў працоўных сталіцы з слаўнай гадавінай. У кароткай, але яркай, насычанай фактамі і лічбамі прамове тав. Стакун паказаў малюнак тых перамог, якіх дасягнула БССР за 17 год свайго існавання. У барацьбе з класавымі ворагамі, з нацыянал-фашыстамі, з агентамі фашызма—трацкістамі і правымі — працоўныя Беларусі пры дапамозе народаў брацкіх рэспублік пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі і вялікага Сталіна пабудавалі квітнеючую соцыялістычную рэспубліку — надзейны фарпост Совецкага Саюза.

Слова прадастаўляецца ўдзельніку экспедыцыі на Паўночны полюс, Герою Совецкага Саюза т. Галавіну.

Увесь стадыён загрымеў доўга незмаўкаючай авацыяй. Удзельнікі мітынга, устаўшы, віталі геройчных палярнікаў і таго, чые клопаты, чыя простая мудрасць натхняе ўсіх працоўных на новыя заваяванні — таварыша Сталіна.

— Дазвольце мне, — пачаў тав. Галавін, — ад імя совецкіх палярнікаў і ўдзельнікаў экспедыцыі на Паўночны полюс павіншаваць вас са слаўнай гадавінай вызвалення Беларусі ад белапалякаў.

Перабіваемы частымі бурнымі воплескамі, т. Галавін, адзін з прадстаўнікоў выдатнага пакалення герояў сталінскай эпохі, расказаў проста і захапляюча пра работу геройчнай экспедыцыі. Перад слухачамі ажылі, набылі больш яркую афарбоўку эпізоды гэтай бяспрыкладнай па адвазе і грандыёзнасці экспедыцыі, якая яшчэ раз даказала, што для сыноў вялікай радзімы, выхаваных партыяй і мудрым Сталіным няма перашкод і межаў для заваяванняў.

Апошнія словы тав. Галавіна пакрыліся новай авацыяй. З усіх канцоў даносяцца прывітальныя воклічы:

— Слава Героям Совецкага Саюза!

— Няхай жыве родны таварыш Сталін!

На трыбуне — Герой Совецкага Саюза маёр т. Арман. Горача вітаючы прысутных з радаснай гадавінай, т. Арман расказаў пра абаронную магутнасць Совецкага Саюза, пра слаўную Чырвоную Армію, якая ахоўвае шчаслівае жыццё будаўнікоў соцыялізма.

— Гора той капіталістычнай краіне, якая папрабуе напасці на нашы граніцы. Адкуль-бы вораг ні наступаў, з якой-бы стараны ён ні высунуў сваё рыла — ён будзе біт і біт. Мы маем моцную тэхніку, моцную авіяцыю, мы маем цудоўных непахісных байцоў і камандзіраў — верных сыноў працоўнага народу.

Пад гул авацый, пад прывітальныя воклічы т. Арман закончыў сваю прамову пажаданнем далейшых поспехаў вялікаму беларускаму народу.

Мітынг увесь час праходзіў з выключным уздымам. У прамовах выступаючых выказваліся думкі і пачуцці беларускага народу, вызваленага 17 год назад, сагрэтага сталінскімі клопатамі, пабудаваўшага шчаслівае жыццё.

Пра непрыступнасць граніц, бязмежную любоў пагранічнікаў да сваёй цудоўнай радзімы гаварыў на мітынгу пагранічнік тав. Жыгалаў. З неаслабнай увагаю слухалі яго прысутныя.

— Няхай жыве наша любімая Чырвоная Армія!

— Няхай жыве жалезны нарком — маршал Совецкага Саюза Кліменцій Ефрэмавіч Варашылаў! — гучэлі прывітанні.

Пагранічніка змяніла на трыбуне стаханаўка завода імя Кірава тав. Барсукова. Яна выступала ад імя працоўных горада Менска. Гневам і нянавісцю былі поўны яе словы, калі яна гаварыла пра гнусных здраднікаў, фашысцкіх агентаў — трацкістаў, шпіёнаў і дыверсантаў, што хацелі прадаць заваяванні Кастрычніцкай рэволюцыі, аднавіць уціск і здзекі памешчыкаў і капіталістаў над працоўнымі.

— Але гэтаму ніколі не быць. Мы ні на хвіліну не забываем пра капіталістычнае акружэнне. Мы дапамагаем і будзем дапамагаць нашым слаўным чэкістам выкарчоўваць ворагаў народу. Нікому не аддамо шчаслівага, светлага жыцця, якое заваявана нашай кроўю.

Такое-ж пачуццё ўпэўненасці і гордасці за сваю радзіму выказала прадстаўніца совецкай інтэлігенцыі настаўніца Чэрнікова.

Нібы дапаўняючы словы настаўніцы, па стадыёну радыёрупары разносяць звонкі дзіцячы голас, які расказваў пра шчаслівае дзяцінства самага маладога пакалення соцыялізма. Гэта гаварыла ад імя совецкай дзетвары піонерка Нікіціна.

Шумнымі авацыямі быў прынят мітынгам тэкст прывітальнай тэлеграмы таварышу Сталіну — тэлеграмы ўдзячнасці і любві — ад працоўных чырвонай сталіцы БССР.

Мітынг скончан. Але да позняй ночы на вуліцах, на плошчах, садах Менска адчуваўся святочны настрой. Усюды было людна і шумна. Чырвоны Менск святкаваў вялікую гадавіну.

С. ГАЛКІН.
Тар. ХАДКЕВІЧ.

АБАРОНА

Хай не думаюць паны
У нас шчасце адабраць.
Наша Армія Чырвона
Без аглядкі будзе гнаць.
Калгас імя Варашылава,
Старадарожскі раён.

Усе паны хай знаюць тое,
Як мы трымаем зброю,
Як за Совецкую краіну
Мы стаім гарою.
Полацкі раён.

Разаб'ем врага мы сілай,
Лепш, чым у дваццаты год,
Калі суне сваё рыла
У наш совецкі агарод.
Аршанскі раён.

На гары ляжаць высока
Два вялікіх камяні,
Калі хочаш, пан, ісці к нам,
Год дваццаты ўспамяні.
Полацкі раён.

Як паны на нас ішлі,
З песнямі вясёлымі
Мы сустрэлі іх з «пашанай»,
З кулямі свінцовымі.
Калгас «Шлях Сталіна»,
Полацкі раён.

У чыстым полі пры лясочку
Дзве рэчанькі працяклі,
Партызаны ўзялі стрэльбы,
Белапалякі уцяклі.
Полацкі раён.

Паны польскія над намі
Захацелі панаваць,
Хутка-ж стрэльбы пакідалі
І што ёсць сілы ўцякаць.
Полацкі раён.

Генерал таўсты з вусамі,
Разам з ім пузаты пан,
Сядзяць двое і трасуцца,
Так баяцца партызан.
Полацкі раён.

(З матэрыялаў фальклорнай камісіі Акадэміі навук БССР).

Адпраўка комуністычнага атрада на польскі фронт у 1920 г.
З карціны мастака Лупава (Музей РОЧА).

Конныя часці перарвалі фронт праціўніка і зайшоўшы да яго ў тыл, ішлі па пятах белапалякаў, якія ў паніцы адступалі. У перыяд ліпеньскага наступлення Чырвонай арміі, самы шырокі размах прыняў партызанскі рух. Чырвоныя партызаны з тылу нападалі на польскія часці і наводзілі на адступаючую белапольскую армію велізарную паніку і дэзарганізацыю. Атрад Бабруйскага павета ў ліпені атрымаў весткі ад сялян, што размешчаныя ў гэтым раёне польскія часці аграбілі адну вёску. Партызанскі атрад ноччу зрабіў налёт на шматлікую групу белапалякаў. Каб утоіць ад польскіх легіянераў малалюднасць партызанскага атрада, партызаны ўмовіліся падаваць розныя каманды: рота, узвод, наперад і т. д. Белапалякі былі засцігнуты знянацку. Частка белапалякаў была перабіта, частка, у паніцы ўцякаючы, выратавалася. Гэты налёт даў партызанам многа ваенных трафеяў. Яны захапілі вялікую колькасць зброі. Партызанам удалося адбіць каля 60 падвод з рознымі харчамі, якіх награбілі белапалякі ў сялян. Гэты-ж атрад спаліў два масты на рэчцы Пціч і гэтым адрэзаў белапалякам дарогу да наступлення.

Дружны партызанскі атрад таго-ж Бабруйска дзейнічаў у Рудабельскай воласці, разбіў польскі батальён. Захапілі 18 коней і многа ваеннай маемасці.

У вёсцы Падгай адступаючы польскі атрад грабіў сялян. Аб гэтым сяляне паведамілі партызанам, якія разагналі белапалякаў, частку перабілі, 8 пазнанцаў узялі ў палон. Калі адступаючыя польскія часці падпалілі за сабой мост праз раку Пціч у раёне Прылук, партызанскі атрад пачаў абстрэльваць белапалякаў і прымусілі іх у паніцы адступаць. У гэты час рабочыя бліжэйшых маёнткаў і сяляне патушылі гарэўшы мост, праз які хутка пераправіліся перадавыя часці наступаючай Чырвонай арміі. З выключнай лютасцю распраўляліся белапалякі з партызанамі. Папаўшыя ў палон да палякаў партызаны праявілі большэвіцкую мужнасць. Яны паміралі з рэволюцыйнымі лозунгамі на вуснах. Вось прыклад. У веснавы сонечны дзень 14 партызан вялі на расстрэл. Скованыя ланцугамі, акружаныя лесам штыхоў, раненыя, яны падтрымлівалі адзін аднаго. Ішлі з песняй «Смела таварышы ў ногу» і, калі паставілі ўсіх 14 над выкапанай ямай, яны адмовіліся ад прапановы завязаць ім вочы. Адзін з іх сказаў: «Мы памром, але неўміруча наша ідэя і яна пераможа ва ўсім свеце. Нас заменяць тысячы новых байцоў». Будучы захвачанымі белапалякамі, партызаны ў жудасных муках высока трымалі сцяг вызвалення.

Белапалякі адступалі пад націскам Чырвонай арміі, і дэмаралізаваныя барацьбой партызанскіх атрадаў у тылу, па-варварску знішчалі артылерыйскім агнём гарады, вёскі, сёлы.

Адступаючы з горада Барысава, белапалякі адкрылі ўраганную артылерыйскую страляніну па гораду, выпусціўшы каля 800 6—8 дзюймовых снарадаў. У рэзультаце абстрэлу гор. Барысаў быў ператвораны у руіны. Больш 500 чалавек мірных жыхароў, галоўным чынам жанчын і дзяцей, былі забіты, 100 чалавек згарэла ў агні, 10 тыс. ранена.

Перад адыходам з Бабруйска ноччу з 9 на 10 ліпеня белапалякі арганізавалі грабёж па гораду. Былі разгромлены ўсе магазіны і тавары разграблены. Усе склады, таварная станцыя, прыстань і масты спалены. Будынкі бабруйскай крэпасці абліты мазутай і гарэлі 4—5 дзён. Фабрыкі і заводы ў большай сваёй частцы, былі або ўзарваны, або спалены.

У Слуцку перад адыходам палякі спалілі значную частку горада, суправаджаючы гэта зверскімі грабяжамі.

У адным толькі Слуцкім павеце было спалена белапалякамі пры адступленні 1462 будынкі з усёй хатняй гаспадаркай, забрана і пагнана 1820 коней, 2716 кароў, 1196 свіней, 2906 авечак. Забітых пры адступленні налічвалася 35 чалавек.

Мястэчка Урэчча Слуцкага павета перад адыходам белапольскіх банд на працягу некалькіх сутак падвяргалася грабяжу. У апошні дзень быў спален кожны трэці дом.

Перад адступленнем з Дзісненскага павета, белапалякі пагналі з сабой 50 проц. усіх коней і разбурылі ўсю сельскую гаспадарку бядняцка-серадняцкай часткі сялянства.

Станцыя Калодзішчы была разгромлена белапалякамі. Усе паравозы, абсталяванне вузкакалейкі для лесапільнага завода былі ўвезены імі. Яны спалілі ўвесь перасовачны састаў, усе будынкі завода, склады, свірны. Спецыяльна падрыўная каманда рассылалася падпальваць хаты і грабіць.

Данясенне аб наступленні Чырвонай арміі выклікала велізарную паніку сярод польскага камандавання ў Менску. Ужо даўно ў горадзе было ўведзена асаднае становішча. Дэфензыва па Совецкай вуліцы была перапоўнена арыштаванымі. Дзень і ноч адтуль раздаваліся прадсмяротныя крыкі, там катавалі людзей.

З 4 ліпеня пачалі белапалякі спехам эвакуіраваць Менск. Нечуваным зверствам вызначаліся апошнія дні іх прабывання ў акупіраванай Беларусі. З новай сілай узяліся яны за грабяжы і забойствы.

Вуліцы Менска былі забруджаны адступаючымі войскамі і фурманкамі. У панічным бегстве перамяшалася артылерыя і пяхота.

9 ліпеня белапалякі падпалілі горад. Дашчэнту выгарэла абутковая фабрыка «Орел», драўляныя склады, вялікі млын, вінны завод, дамы на Троіцкай плошчы. Горад гарэў з усіх бакоў.

10 ліпеня ўжо былі чутны глухія раскаты артылерыйскай страляніны наступаючай Чырвонай арміі.

Ноччу на 11 ліпеня вялі ўпартыя баі 17 і 27 стралковыя дывізіі за аўладанне Менскам. Горад быў апаясан поўкальцом раней падрыхтаваных акопаў з дротавымі загародамі. Флангі пазіцыі на поўначы ўпіраліся ў цяжка праходзячае балота на поўдзень у раку Свіслач. Для таго, каб не даць белапалякам замацавацца на прыгатаваных пазіцыях, камандаванне 17 і 27 дывізій рашыла неадкладна атакаваць праціўніка. Для выканання гэтага плана ноччу на 11 ліпеня 90-я брыгада з паўночнага ўсходу і 81-я з паўднёвага ўсходу павялі атаку на Менск.

941 полк, знішчыўшы батальён праціўніка, прарваў умацаваную лінію. Белапалякі былі выбіты з акопаў і беспарадачна адступалі. Адступаць польскаму ар'ергарду давялося праз горад. Усе іншыя шляхі былі ўжо адрэзаны чырвонымі.

У 11 гадзін 30 мінут каманды разведчыкаў 238 Бранскага і 936 Курскага палкоў уварваліся ў горад, уносячы паніку ў польскія часці.

К 12 гадзінам 24 Сялянскі і 242 Волжскі палкі, разбіўшы палякаў у раёне ст. Менск, уступілі ў горад з поўдня. Багатыя трафеі дасталіся чырвоным часцям у рэзультаце гэтага бою. 300 палонных, 32 кулямёты, 7 гармат, снарады, вінтоўкі, патроны. Адыходзячы белапалякі ўзарвалі чыгуначныя масты і падпалілі вакзал.

На дапамогу часцям Чырвонай арміі прыйшлі рабочыя і працоўная моладзь Менска, з вялікім захапленнем сустрэўшы перадавыя часці Чырвонай арміі і тут-жа, узброіўшыся схаванымі вінтоўкамі, далучыліся да чырвонаармейскіх часцей, арганізуючы баявыя атрады самаабароны, дабіваючы пры наступленні белапольскія атрады.

Ачысціўшы Менск ад белапольскіх акупантаў, пролетарскія баявыя атрады разам з чырвонаармейцамі пад кіраўніцтвам партыйнага камітэта прыняліся за аднаўленне рэволюцыйнага парадку і ўлады ў Менску.

Перш за ўсё быў арыштован «Камітэт грамадскай безапаснасці», які складаўся з буйных прамыслоўцаў і гандляроў. Гэты камітэт, згодна загаду генерала Шэпціцкага, павінен быў узяць у свае рукі ўладу ў Менску пасля адступлення польскай арміі.

Вінтоўкі і кулямёты, якія знаходзіліся ў распараджэнні «Камітэта грамадскай безапаснасці», былі раздадзены рабочым. Узброены атрад накіраваўся да турмы і вызваліў палітзняволеных. Менскім партыйным камітэтам разам з паліторганамі Чырвонай арміі быў утворан Часовы Рэволюцыйны Камітэт. Упершыню пасля 11 месяцаў акупацыі над гарадской управай развінуўся чырвоны сцяг.

У 2 гадзіны дня асноўныя сілы 16 арміі ўвайшлі ў Менск. Усё працоўнае насельніцтва Менска вышла на вуліцу. З радаснымі прывітаннямі, расчуленыя, у вялікім захапленні менчане сустракалі свайго вызваліцеля — родную і горача любімую Чырвоную армію, якая прынесла працоўным Беларусі вызваленне сталіцы.

І зноў у Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспубліцы пачалося новае вольнае, шчаслівае жыццё. Працоўныя Беларусі ў саюзе і пры брацкай дапамозе ўсіх народаў СССР, пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі і яе правадыра таварыша Сталіна прыступілі да соцыялістычнага будаўніцтва.

Прайшло 17 год. Беларусь, як неадлучная частка СССР, ператварылася ў квітнеючую ордэнаносную рэспубліку, у магутны фарпост Совецкага Саюза на паўднёва-заходнім рубяжы.

Толькі совецкі ўрад вядзе паслядоўную барацьбу за мір. Наша соцыялістычная краіна супроць вайны. Але порах мы павінны трымаць сухім, бо нямецка-японскія фашысты адкрыта рыхтуюць вайну і крычаць аб новым паходзе на Совецкі Саюз. Аб гэтым крычыць фашысцкі друк, аб гэтым пішуць паны Радзівілы, Мацкевічы, і іх прыхвасні — беларускія, украінскія нацыянал-фашысты Станкевічы, Луцкевічы, Лявіцкія, Канавальцы і інш.

Злейшыя ворагі народу — трацкісцкія каты, правыя адшчапенцы — фашысцкія агенты германа-япона-польскіх разведак, самымі ўтончанымі метадамі выконваючы загад сваіх гаспадароў, паскараюць вайну супроць СССР. Апошнія працэсы над гэтай гнуснай зграяй разбойнікаў з выключнай яснасцю паказваюць, што трацкісцкія бандыты, правыя і фашыствуючыя нацыяналісты спяшаліся абрушыць на працоўных СССР армію фашызма. Усе варварскія разбурэнні, усе небывалыя пакуты і мукі, якім германскія і італьянскія інтэрвенты падвяргаюць геройчны іспанскі народ, усё гэта яны збіраліся паўтарыць у нас, але ў больш вялікіх маштабах. Ліхарадачна рыхтуючы ваенныя сутычкі і паражэнні Совецкага Саюза, трацкісцкія бандыты імкнуліся аб'яднаць усе астаткі, ахвосце контррэволюцыйных антысовецкіх груп.

За апошні час у Беларусі органамі НКВД быў раскрыт рад контррэволюцыйных арганізацый — трацкістаў, правых, нацыянал-фашыстаў, польскіх ваенных арганізацый, якія працуюць па заданню Іуды-Троцкага і польскай фашысцкай разведкі. Ворагі пралічыліся. Яны выкрыты і расціснуты нашымі органамі пролетарскай дыктатуры.

У адказ правакацыйным паджыгальшчыкам новай вайны рабочыя і калгаснікі Совецкай Беларусі яшчэ больш будуць мацаваць брацкі саюз народаў, яшчэ вышэй падымуць сваю рэволюцыйную пільнасць, яшчэ з большай любоўю і клопатамі будуць акружаць нашу геройчную Чырвоную Армію. «Ваяваць мы не збіраемся, але ніколі нікому не дазволім пасягнуць на цэласнасць нашых граніц. Нашы межы свяшчэнны і непарушны. Яны паліты рабоча-сялянскай кроўю і іх ніколі нікому ні пры якіх абставінах перайсці не дазволім» (Варашылаў).

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

МАДРЫДСКІ ФРОНТ

9 ліпеня, к канцу дня, пасля безупынных баёў у сектары Сіера Гвадарама, дзе наступленне рэспубліканцаў прадаўжаецца, цэлая рота пяхоты мяцежнікаў з усёй зброяй і снаражэннем здалася ў палон. Калі салдаты мяцежнікаў былі акружаны, яны ўсімі спосабамі паказвалі сваё задавальненне тым, што аказаліся ў палоне ў рэспубліканцаў. Палонныя пераведзены ў тыл.

ПАЎДНЁВЫ ФРОНТ

Рэспубліканцы занялі Сіера дэ ля Крус у сектары Пеньяроя (на поўнач ад Кардовы). Мяцежнікі неаднаразова прабавалі вярнуць назад страчаныя пазіцыі, где энергічнымі дзеяннямі рэспубліканскіх часцей атакі мяцежнікаў былі адбіты.

Рэспубліканская авіяцыя паспяхова бамбардыравала аэрадром у Грэнадзе і пазіцыі мяцежнікаў у Мотрылі (правінцыя Грэнада) і Бухалансе (правінцыя Кардова).

ЭСТРЭМАДУРСКІ ЎЧАСТАК

На поўначы правінцыі Бадахос (Эстрэмадура), якая знаходзіцца на захадзе Іспаніі, рэспубліканцамі занята вёска Рэна, якая ў апошнія дні была аб'ектам яраснай барацьбы, даходзіўшай часта да рукапашных схватак. Рэспубліканскія часці прасоўваюцца наперад у напрамку на Вільяр дэ Рэна (на поўнач ад Вільянуэва дэ ля Серэна).

УСХОДНІ (АРАГОНСКІ) ФРОНТ

Рэспубліканцы занялі замак Альбарасіна (на паўночны захад ад Тэруэля). У руках мяцежнікаў асталіся толькі сабор і манастыр, якія абстрэльваюцца рэспубліканскай артылерыяй. Прадмесці Альбарасіна поўнасцю ў руках рэспубліканцаў. Рэспубліканцамі ўзяты ў палон адзін афіцэр, 8 капралаў (унтэр-афіцэраў) і 45 салдат мяцежнікаў, а таксама захвачаны 3 станкавыя і 3 ручныя кулямёты і розныя боепрыпасы. Праціўнік панёс вялікія страты. Страты рэспубліканцаў нязначныя. (БЕЛТА).

ЗАГАД ГЕНЕРАЛА МІЯХА

ЛОНДАН (сталіца Англіі). 10 ліпеня. (БЕЛТА). Учора генерал Міяха апублікаваў наступны загад па войсках: «Жаданае для ўсіх наступленне пачалося. Лётчыкі, артылерысты і пехацінцы мужна змагаюцца, як выпрабаваныя ветэраны. Антыфашысцкая Іспанія чакае ад вас перамогі нашай справы. Наперад, не аглядаючыся назад і не думаючы ні аб чым, апрача перамогі! Слава паўшым героям!»

ЯПОНСКАЯ ПРАВАКАЦЫЯ Ў ПАЎНОЧНЫМ КІТАІ

Правакацыйнае выступленне японскай ваеншчыны ў Паўночным Кітаі, якое прывяло да крывавай сутычкі паміж японскімі і кітайскімі войскамі ля горада Бейпіна, не з'яўляецца нечаканым. Японскія імперыялісты даўно ўжо рыхтавалі сур'ёзную правакацыю, цвярдзілі аб «смяротнай пагрозе» японскім інтарэсам у Паўночным Кітаі. Яны ўсімі спосабамі імкнуліся выклікаць чарговы інцыдэнт, каб, карыстаючыся гэтым, пачаць новае наступленне.

Не гледзячы на яўны правал надзей японскай ваеншчыны на лёгкае асваенне Паўночнага Кітая, не гледзячы на адпор япона-манчжурскім войскам з боку насельніцтва Ўнутранай Манголіі, японскі генеральны штаб не збіраецца пакінуць свае намеры ўмацавацца ў Паўночным Кітаі і далучыць яго да манчжурскага плацдарма для вядзення «вялікай вайны».

Такім чынам падзеі ля Бейпіна ў Люкоуцзяо з'яўляюцца прамым вынікам палітыкі, якая ажыццяўляецца японскай ваеншчынай у Паўночным Кітаі.

Як вядома, баі паміж японскімі і кітайскімі войскамі прадаўжаліся 8 і 9 ліпеня. 9 ліпеня было заключана пагадненне аб адводзе войск, аб перамір'і. Інцыдэнт ліквідаваны, але не надоўга. Наступленне агрэсара прыпынена толькі таму, што японскія войскі наштырхнуліся на сур'ёзнае супраціўленне і трапілі ў цяжкае становішча.

Супраціўленне, якое аказалі японцам кітайскія войскі, якое прывяло да часовай ліквідацыі канфлікта, адлюстроўвае велізарны рост антыяпонскіх настрояў у Кітаі і волю кітайскага народу да барацьбы супроць агрэсіі.

Зараз японскія ваенныя ўрады праводзяць канцэнтрацыю новых войск у раёне Бейпіна. Гэта гаворыць аб магчымасці новай яшчэ большай правакацыі, аб тым, што японская ваеншчына не хоча прымірыцца са сваімі няўдачамі і пакінуць свае пазіцыі ў Паўночным Кітаі.

***

БЕЙПІН (б. сталіца Кітая). 11 ліпеня. (БЕЛТА). 10 ліпеня японцы парушылі пагадненне аб перамір'і, і японскія войскі зноў атакавалі Люкоуцзяо. Наступленне пачата таксама на рад іншых пунктаў ва ўсім раёне на поўдзень ад Бейпіна. Пасля пачатку японскага наступлення кітайскія войскі ў спешным парадку вярнуліся ў Люкоуцзяо і адбіваюць атакі праціўніка. Японцы адкрылі ўраганны артылерыйскі агонь, прыкладна, з 30 гармат. З японскай стараны ў ваенных дзеяннях прымае ўдзел каля 2.500 салдат, з якіх 1.500 знаходзіцца непасрэдна на лініі агню. Звыш 5 паяздоў з японскімі войскамі прайшлі Шанхайгуань у напрамку Цяньцзіня. Сёння чакаецца яшчэ 5 паяздоў.

У Бейпіне ўзмацнілася напружанне. На вуліцах у радзе месц наладжваюцца загароды, адбываецца ажыўленае перасоўванне кітайскіх войск, якія па-ранейшаму знаходзяцца пры ўзнятым баявым настроі.

***

ТОКІО (сталіца Японіі). 11 ліпеня. (БЕЛТА). У паведамленнях японскага друку з Кітая гаворыцца, што Чан Кай-шы мабілізаваў чатыры дывізіі кітайскіх войск для адпраўкі іх на поўнач, а таксама аддаў загад усім паветраным сілам нанкінскай арміі быць напагатове для аказання дапамогі 29-й арміі, якая змагаецца пад Бейпінам.

ПРЫЕЗД ТУРЭЦКІХ МІНІСТРАЎ У СССР

БАКУ, 11 ліпеня. (БЕЛТА). Сёння, у 9 гадзін раніцы, цеплаходам «Туркменістан» прыбыў з Пехлеві (Іран) міністр замежных спраў Турцыі п. Тэфік Рушцю Арас, які накіроўваецца ў Маскву з афіцыяльным візітам.

Для сустрэчы міністра выехалі на рэйд і падняліся на борт цеплахода пасол Турэцкай рэспублікі ў СССР п. Зекяі Апайдын, памочнік загадчыка першага Ўсходняга аддзела Наркамата замежных спраў тав. Мілер, в. аб. дыпламатычнага агента Наркамата замежных спраў у Азербайджане тав. Ізмайлаў.

У 10 г. раніцы Тэфік Рушцю Арас і суправаджаючыя яго асобы выехалі скорым поездам у Маскву.

НЕГАРЭЛАЕ, 11 ліпеня. (Кар. «Звязды»). Сёння з-за граніцы на ст. Негарэлае кур'ерскім поездам прыбыў у СССР міністр унутраных спраў Турэцкай рэспублікі пан Шукру-Кая ў суправаджэнні пяці адказных супрацоўнікаў міністэрства. На ст. Негарэлае міністра сустрэў прадстаўнік Наркамата замежных спраў тав. Умбія. Разам з міністрам прыбыў паўпрэд СССР у Турцыі тав. Карскі.

Кур'ерскім поездам у асобным салон-вагоне міністр і суправаджаўшыя яго асобы адбылі ў Маскву.

Б. КАМЕНОЎ.

Сёння на Краснай плошчы ў Маскве адбудзецца фізкультурны парад, у якім прыме ўдзел Беларускі тэхнікум фізкультуры. НА ЗДЫМКУ: студэнты тэхнікума на рэпетыцыі беларускага нацыянальнага танца «Лявоніха». Фото С. Грына.

ЛІПЕНЬ

Па Менску дым хадзіў, як хмары
Жыццё хавалася ў падвал:
Спраўлялі польскія жандары
Апошні свой крывавы бал.

Шыпела ярасць ашалелых
Народам выклятых паноў.
Грымелі ў горадзе расстрэлы,
Жанчын стралялі, іх сыноў.

Палілі хаты, рабавалі,
Агонь разносілі вятры.
Звярыны след свой пакідалі
Пагромаў жудасных майстры!

Бандытаў выгналі як нечысць,
З савецкай, роднай нам зямлі.
Менск разагнуў свабодна плечы:
Байцы чырвоныя ўвайшлі!

***

Народ за працай, час напружны!
Каб жыць, спяваць, шчаслівым быць —
Пабеглі дні работы дружнай
І дні напружнай барацьбы.

І праз руіны, перашкоды
Нас большэвікі вёў вузлым.
Пад сонцам слаўных пяцігодак
Край непазнаным стаў зусім.

Няхай шукалі розных шчылін
Бандыты, шкоднікі, шпікі.
Мы выкрывалі іх, душылі,
Ламалі воўчыя клыкі.

Ідзем наперад, шаг магутны,
Хай знаюць, хай дрыжаць паны —
Ідзем мы сталінскім маршрутам
Пад сцягам сонца і вясны!

***

Нацдэмы, бундаўцы, эсэры,
Псы дэфензывы, чорны зброд —
Яны краінай гандлявалі,
Прадаць стараліся народ.

Трэ пазнаваць аблічча здрады
Трацкіст, бухарынец, нацдэм —
Адна іх банда, гэтых гадаў
З карнём знішчаючы ідзем —

Ідзем дарогаю расцвету.
Нясем мы радасць нашых дзён.
Вужакай хціўна ў край Саветаў
Пралазіць шкоднік і шпіён.

Дзе не на ключ запёрты дзверы,
Там для фашыстаў зручны ход.
Мы знішчым іх, хай зубы шчэрацць
Успомняць хай дваццаты год.

***

У дзень ліпнёвы, цёплы, ясны
У нас збіраюцца штогод
Байцы заводаў і калгасаў
Уславіць свой дваццаты год.

Ідзе на сход рабочы з сынам,
Дарогай гутарку вядуць.
Прыемна бацькавы ўспаміны
Пра барацьбу з панамі ўчуць.

А як не знаць вынадак гэткі,
Што бацьку роднага яго —
Каля Барысава ў разведку
Павёў з сабою сам Серго.

Ўспаміны хлопчыка палоняць,
За бацьку горды хлопчык наш.
Святочны дзень. На стадыёне
Ужо грыміць аркестраў марш...

***

Як толькі змрок пачне садзіцца,
У парк, на вуліцу — заўжды
І танцаваць і весяліцца
Ідзе, хто сэрцам малады.

Усюды ў горадзе ўрачыстасць,
Святочнай песні плаўны ўзлёт
Дзяўчына з ветлівым танкістам
Танцуе весела факстрот.

А хто з прыяцелем заходзіць
За кубкам піва пасядзець,
Затым у шумным карагодзе
І паскакаць і пашумець.

І да ружовага світання
Зацішша ў горадзе няма.
Усенароднае гулянне —
Дзень вызвалення з-пад ярма!

***

Мінаюць дні, мінаюць годы,
Жыве ўспамін аб барацьбе,
Як заваёўвалі народы
Жыццё шчаслівае сабе.

І весялосць грыміць па хатах,
Як гаспадар, а не як госць,
Грыміць і ў будні дзень і ў свята,
Пяе аб шчасці маладосць.

Фашысты ў ярасці бясконцай
Шыпяць, адточваюць нажы.
Народ мы ўзброены! І сонца
Ў дазоры з намі на мяжы.

Зламаць, што мы заваявалі
Ніхто не зможа і не змог.
Наперад нас вядзе наш Сталін
Дарогай слаўных перамог!

АНДРЭЙ АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Ліпень, 1937 г.

СУСТРЭЧА ГЕРОЯЎ-ПАЛЯРНІКАЎ З ПІОНЕРАМІ

Учора ў 12 гадзін дня ў садзе Менскага палаца піонераў і акцябрат імя Гікало адбылася сустрэча герояў-палярнікаў, якія прыехалі ў сталіцу БССР на святкаванне XVII гадавіны вызвалення Беларусі ад белапалякаў, з піонерамі. Каля 2.000 дзяцей цёпла і радасна сустрэлі прыехаўшых да іх Героя Совецкага Саюза камандзіра самалёта «Н-166» П. Г. Галавіна і другога бортмеханіка гэтага самалёта, які ўзнагароджан орданам Чырвонай Звязды, В. Д. Тэранцева. Разам з героямі-палярнікамі піонераў наведаў сакратар ЦК КП(б)Б тав. Дзеніскевіч.

Затаіўшы дыханне, дзеці ўважліва праслухалі падрабязны цікавы расказ Героя Совецкага Саюза тав. Галавіна аб легендарнай экспедыцыі на Паўночны полюс. Бортмеханік Тэранцеў перадаў піонерам Менска палкае прывітанне ад палярнікаў. Затым з невялікай прамовай аб XVII гадавіне вызвалення БССР ад белапалякаў выступіў сакратар ЦК КП(б)Б тав. Дзеніскевіч.

На развітанне ад імя сабраўшыхся дзяцей піонеркі Бугаева Ліда, Лыськова Грэта і Сакалова Нэля прыпадзеслі гасцям велізарныя букеты жывых кветак.

На ўсебеларускай нарадзе брыгадзіраў жаночых трактарных брыгад

10 і 11 ліпеня пры Наркамземе БССР адбылася ўсебеларуская нарада брыгадзіраў жаночых трактарных брыгад. На нарадзе прысутнічалі 62 брыгадзіры з 45 машынатрактарных станцый.

Даклад зрабіў нарком земляробства тав. Нізаўцоў, які спыніўся на выніках работы трактарнага парка ў першым паўгоддзі і задачах у правядзенні ўборкі ўраджаю. Асаблівую ўвагу ён звярнуў на ліквідацыю вынікаў шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы і асабліва ў МТС.

Брыгадзіры жаночых трактарных брыгад расказалі аб фактах падрыўной дзейнасці класавых ворагаў, якія яшчэ арудуюць у асобных мясцах (Гомель, Полацк, Чавусы і інш.). Усе яны скардзіліся на тое, што дырэктары і намеснікі дырэктароў многіх МТС па палітчасці ігнаруюць жаночыя трактарныя брыгады, не дапамагаюць ім у рабоце.

У канцы нарады выступіў загадчык сельгасаддзела ЦК КП(б)Б тав. Вайновіч.

Нарада прыняла адозву да ўсіх трактарыстаў і трактарыстак БССР.

УСЕБЕЛАРУСКІЯ ВАЕННА-ХІМІЧНЫЯ СПАБОРНІЦТВЫ

Учора ў Менску ў цэнтральных лагерах Асоавіяхіма пачаліся пятыя ўсебеларускія ваенна-хімічныя спаборніцтвы. На спаборніцтвы прыехала 21 каманда — пераможцы раённых ваенна-хімічных спаборніцтваў. Спаборніцтвы працягнуцца 3 дні. У іх праграме — тушэнне запальваючых бомб, вынас пацярпеўшага з ачага паражэння, замена процівагаза ў заражоным паветры і г. д.

ПАДПІСКАИ НА ПАЗЫКУ АХОПЛЕНА КАЛЯ МІЛЬЁНА ПРАЦОЎНЫХ БССР

Па даных Галоўнага кіраўніцтва ашчадкас БССР на 11 ліпеня па рэспубліцы рэалізавана пазыка ўмацавання абароны Саюза ССР на 88.637 тыс. руб. На пазыку падпісалася: гарадскога насельніцтва — 485.070 чалавек і вясковага насельніцтва — 504.275 чалавек.

НОВЫЯ КНІГІ

В. Ф. ШАРАНГОВІЧ — «Справаздача ЦК КП(б)Б XVI З'езду КП(б)Б».

13 ліпеня партыйнае выдавецтва ЦК КП(б)Б выпускае ў продаж брашуру В. Ф. Шаранговіча «Справаздача Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі XVI З'езду КП(б)Б». У брашуру апрача справаздачнага даклада ўключана заключная прамова тав. Шаранговіча на з'ездзе і рэзалюцыі XVI З'езда КП(б)Б.

Брашура выходзіць 35-тысячным тыражом. Праз некалькі дзён Партвыдавецтва тыражом у 15.000 выпускае гэту-ж самую брашуру на рускай мове.

БАРАЦЬБА З ЛЯСНЫМІ ПАЖАРАМІ

Штогод лясная гаспадарка БССР церпіць вялікія страты ад пажараў. У мінулым годзе ў БССР выгарэла да 16 тыс. гектараў лесу. Беларускае кіраўніцтва лесааховы і лесанасаджэння прыняла рад мер па барацьбе з ляснымі пажарамі ў гэтым годзе. Заключаны дагаворы з пастухамі, каб яны папярэджвалі пажары ва сваіх участках. Умовай прадугледжана, што калі за лета на ўчастку таго ці іншага пастуха не будзе ні аднаго лясного пажару, яму будзе выдана прэмія да 300 рублёў. Таксама заключаны дагаворы з пажарнымі камандамі калгасаў. Праведзена абворванне маладнякоў на адлегласці 1.300 кіламетраў. Вакол маладнякоў зроблена баразна шырынёю ў 5 метраў, прачышчаны прасекі на адлегласці 1.500 кіламетраў. Лясныя дарогі з інтэнсіўным рухам ачышчаны ад смецця. На летні перыяд апрача ляснікоў і аб'ездчыкаў у лясах працуюць 500 пажарных вартаўнікоў.

ДАН СТАРТ „БЕЛАРУСКАМУ ВЕЛАТУРУ“

У азнаменаванне XVII гадавіны вызвалення БССР ад белапалякаў учора на трэцім кіламетры Магілеўскай шасы ў Менску быў дан старт 51 удзельніку дарожных велагонак «Беларускага велатура» па маршруту Менск — Бярэзіна — Магілеў — Віцебск — Магілеў — Гомель — Бабруйск — Менск.

Частка ўдзельнікаў накіравалася на гоначных машынах. Сярод іх вядомыя веласпартсмены БССР тры браты Рапапорты, гомельчане браты Карнілавы, абсалютны чэмпіён БССР па коньках Барыс Бальшакоў і інш. Сярод гоншчыкаў на дарожных машынах калгаснік з калгаса «Чырвоныя Скарынічы», Менскага раёна, Іван Русаловіч.

Увесь маршрут працяглаcцю 1073 кіламетры веласіпедысты пройдуць за 6 хадавых дзён. Усяго ў шляху яны прабудуць 8 дзён. Учора яны прайшлі першы этап Менск — Бярэзіна, роўны 101 кіламетру. У Бярэзіне для іх быў арганізаван начлег. Сёння, у 7 гадзін раніцы, гоншчыкі стартуюць на Магілеў. Фініш тура адбудзецца 19 ліпеня.

І. ЦЫВЕС.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

13 ліпеня, у 6 гадзін вечара, склікаецца **нарада актыва Наркамасветы БССР.** Нарада адбудзецца ў Доме партактыва (вул. Энгельса, 30).

Рэгістрацыя прыбываючых на нараду будзе праводзіцца ў Доме партактыва з 10 гадзін раніцы да 6 гадзін вечара.

Наркамасветы БССР ВАРОНЧАНКА.

Адказны рэдактар Д. В. ЮРКОЎ.

НА СХОДЗЕ МЕНСКАГА ГАРАДСКОГА ПАРТЫЙНАГА АКТЫВА

Два дні—10—11 ліпеня сход Менскага гарадскога партыйнага актыва абмяркоўваў вынікі Чэрвеньскага Пленума ЦК ВКП(б) і Ліпеньскага Пленума ЦК КП(б)Б.

Сход партыйнага актыва праходзіў пад знакам яшчэ большага павышэння рэвалюцыйнай пільнасці і неадкладнай ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Вялікае месца ў рабоце схода заняло пытанне дастойнай падрыхтоўкі і правядзення выбараў у Советы па новай Сталінскай Канстытуцыі.

Выступаючыя ў спрэчках комуністы ўказвалі, што рэвалюцыйная пільнасць яшчэ не ўсюды паднята на неабходную большэвіцкую вышыню. Рад наркомаў (Васэрман, Бурачэўскі) не зрабілі неабходных вывадаў з рашэнняў Лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказанняў таварыша Сталіна ў яго дакладзе і заключнай прамове.

Тав. Кастрамін у сваім выступленні гаварыў, што нарком комунальнай гаспадаркі тав. Васэрман пасля выкрыцця ворагаў народу прадаўжаў укамплектоўваць свой апарат варожымі людзьмі. Не так даўно ён прыняў на работу кулака, які пачаў выжываць чэсных людзей з апарата.

У Наркамаце комунальнай гаспадаркі шкодніцтва ішло па лініі энергетыкі, комунальнага і жыллёвага будаўніцтва, рэканструкцыі гарадоў і інш. Аднак, наркамат і да гэтага часу нічога не зрабіў і не робіць для хутчэйшай ліквідацыі вынікаў шкодніцкай работы.

Па меншай меры незразумела роля наркома тав. Васэрмана. Нават на партыйным актыве ён у сваім выступленні абмежаваўся пералікам даўно ўсім вядомых фактаў дзейнасці ворагаў народу і прабаваў выгарадзіць сябе, як кіраўніка наркамата. У яго нехапіла большэвіцкай мужнасці расказаць актыву аб палітычнай бясклопатнасці, ратазействе, прытупленні рэвалюцыйнай пільнасці, якія панавалі ў наркамаце.

Становіцца незразумелым і тое, што тав. Васэрман недапушчальна марудна прымае неабходныя меры для арганізацыі хутчэйшай ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ў комунальнай гаспадарцы. У наркамаце і зараз балбочуць аб выкрытых ворагах народу, выступаюць з вялікімі прамовамі аб пільнасці і зусім недапушчальна выконваюць рашэнні партыі аб павышэнні сапраўднай большэвіцкай рэвалюцыйнай пільнасці. І зусім правільна на сходзе актыва комуністы патрабавалі разблытаць клубок злачынстваў у Наркамаце комунальнай гаспадаркі і выявіць да канца незразумелую пазіцыю тав. Васэрмана.

Не лепш справа і ў Наркамаце аховы здароўя. На сходзе актыва комуністы не раз крытыкавалі наркома тав. Бурачэўскага за недапушчальную марудлівасць у выяўленні і выкрыцці ворагаў народу. Тав. Бурачэўскі ў сваім выступленні стараўся абыходзіць вострыя пытанні і свае ўласныя памылкі, праяўляючы недапушчальнае дабрадушша, ратазейства, якія садзейнічаюць толькі ворагам народу ў іх контррэволюцыйнай шкодніцкай, дыверсійнай дзейнасці.

На сходзе актыва комуністы гаварылі аб тав. Рубінштэйну. Выступаўшыя цікавіліся абставінамі і матывамі непартыйнага ўчынка, зробленага тав. Рубінштэйнам у 1926 годзе. Актыў чакаў, што тав. Рубінштэйн выступіць і дасць большэвіцкае растлумачэнне і ацэнку свайму ўчынку. Аднак, ён у сваім выступленні звёў усё толькі да неахайнасці, праяўленай ім. Зразумела, што такая дзяляцкая ацэнка, не магла задаволіць партыйны актыў.

Ворагі народу—трацкісты, бухарынцы, нацыянал-фашысты і іншыя фашысцкія бандыты нямала нашкодзілі народнай гаспадарцы Беларусі. Кожнаму комуністу ясна, што справа заключаецца ў тым, каб да канца выкурыць з усіх нор замаскаваўшыхся ворагаў народу, хутчэй ліквідаваць вынікі шкодніцтва, як гэта патрабаваў у сваіх рашэннях Лютаўскі Пленум ЦК ВКП(б).

Аднак, не ўсюды ўявілі гэта нават кіраўнікі наркаматаў. Наркамлясцпром тав. Балцін, Наркамлегпром т. Геаргадзе, Наркамхарчпром ніякіх мер да апошняга часу не прынялі для выяўлення і ліквідацыі шкодніцтва ў іх сістэме.

Каштоўныя матэрыялы актываў наркаматаў, якія нядаўна адбываліся, забыты наркомамі, яны проста падшыты да спраў і зданы ў архіў. Бюракратычныя, бяздушныя адносіны да сігналаў стаханаўцаў, інжынерна-тэхнічных работнікаў, гаспадарчых кіраўнікоў яшчэ не вытручаны з практыкі работы гэтых наркаматаў.

Відавочна, што наркомы забылі ўказанні таварыша Сталіна на Лютаўскім Пленуме ЦК ВКП(б) у яго заключнай прамове аб тым, што «... Сувязь з масамі, умацаванне гэтай сувязі, гатоўнасць прыслухоўвацца да голасу мас,—вось у чым сіла і непераможнасць большэвіцкага кіраўніцтва».

Пагардліва-барскія адносіны да сігналаў працоўных, адрыў ад мас, бюракратызм, закасцянеласць лоўка выкарыстоўваюць ворагі народу, каб глыбока маскіравацца і праводзіць сваю контррэволюцыйную, шкодніцкую, шпіёнскую, дыверсійную работу.

Партыйныя арганізацыі наркаматаў яшчэ і зараз не ўзначальваюць барацьбу за неадкладнае выкананне баявых заданняў партыі па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва. Яны прадаўжаюць патураць коснасці, неаперацыйнасці, канцыляршчыне, абыякавым адносінам кіраўнікоў наркаматаў да сігналаў працоўных. Факт-жа, што ні на адным партыйным сходзе яшчэ не абмеркавана пытанне праверкі выканання наркаматамі рашэнняў рэспубліканскіх актываў, якія нямала ўскрывалі шкодніцкую дзейнасць ворагаў народу.

На сходзе актыва комуністы гаварылі аб задачах, якія выцякаюць з рашэнняў Чэрвеньскага Пленума ЦК ВКП(б) па падрыхтоўцы да выбараў у Советы. Таварыш Нахмановіч гаварыла, што агітацыйная работа ў масах далёка не дастатковая. Да мяне прыходзілі жанчыны і патрабавалі, каб мы сістэматычна праводзілі гутаркі па палітычных падзеях, якія адбываюцца ў нашай краіне. Гэта патрабаванне законнае, і яно адносіцца да ўсіх партыйных арганізацый.

У заключнай прамове сакратар ЦК КП(б)Б тав. Шаранговіч падрабязна спыніўся на задачах неабходнасці распачаць зараз-жа падрыхтоўку да выбараў у Советы па новай Сталінскай Канстытуцыі. Парторганізацыі абавязаны ўясніць сабе, што шырокія працоўныя масы не праходзілі яшчэ практычнай школы тайных, роўных, усеагульных, прамых і дэмакратычных выбараў. Патрэбна канкрэтна дапамагчы кожнаму рабочаму, калгасніку, служачаму глыбока вывучыць і зразумець Палажэнне аб выбарах па новай Сталінскай Канстытуцыі.

Тав. Шаранговіч звяртае ўвагу партыйнага актыва і на тэхніку правядзення выбараў у Советы. Памяшканне будзе адыгрываць вялікую ролю ў падрыхтоўцы і ходзе выбараў. Ужо зараз неабходна, каб кожная выбарчая акруга, участак ператварыўся ў агітацыйны пункт, куды неабходна зараз-жа накіраваць добра падрыхтаваных комуністаў для правядзення агітацыйнай работы з выбаршчыкамі.

Ад добрай падрыхтаванасці да выбараў у Советы будзе залежаць іх арганізаванасць, палітычны ўзровень. Комуністы абавязаны ўзначаліць узросшую актыўнасць працоўных мас у сувязі з палітычным паваротам у жыцці краіны, адсюль складанасць агітацыйнай, выхаваўчай работы. Патрэбна загадзя закрыць усе шчыліны, праз якія ворагі народу могуць пралезці ў Советы. Трэба гэтыя шчыліны агарадзіць непрыступнай крэпасцю, рэвалюцыйнай пільнасцю, непрымірымымі адносінамі да ворагаў народу.

Партыйны актыў праходзіў на высокім палітычным узроўні. Разгортваючы большэвіцкую крытыку і самакрытыку, комуністы ўскрывалі факты шкодніцтва ў наркаматах, сельскай гаспадарцы, на культурным фронце, выкрывалі факты дзейнасці ворагаў народу. Комуністы ў адзін голас заяўлялі аб сваёй гатоўнасці выконваць баявыя рашэнні Пленума ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б.

На актыве прынята рэзалюцыя, у якой большэвікі Менска аднадушна ўхваляюць рашэнні Чэрвеньскага Пленума ЦК ВКП(б).

Пад гром доўга незмаўкаючых апладысментаў партыйны актыў паслаў прывітальнае пісьмо правадыру працоўных таварышу Сталіну.

М. АСТАПЕНКА.

СЁННЯ Ў ТЭАТРАХ І КІНО:

Памяшканне Белдзяржрамтэатра з 13 ліпеня гастролі Маскоўскага тэатра імя МОСПС

РЭПЕРТУАР:
ВОРАГІ, СПРАВА РАДАВОГА ШПЫБУНІНА, МЯЦЕЖ,
ПРАФЕСАР МАМЛОК.

Гукавы кінотэатр «Чырвоная зорка»
МАЛЕНЬКАЯ МАМА

Дзіцячы гукавы кінотэатр
з 13 ліпеня
ЮНАСЦЬ

Гукавы кінотэатр «Пролетарый»
з 13 ліпеня — ДАЧКА ПАРТЫЗАНА

Гукавы кінотэатр «Інтэрнацыянал»
ЗОРЫ ПАРЫЖА

Гукавы кінотэатр «Спартак»
ЧАПАЕЎ

ДЗЯРЖЦЫРК
(Парк імя Горкага, тэл. 22-725).
СЁННЯ
ВЯЛІКАЕ цыркавое прадстаўленне ў 3-х аддзяленнях.
Заслужаны артыст рэспублікі
Віталій ЛАЗАРЭНКА
Гастролі дрэсіроўшчыцы
МОРСКІХ ЛЬВОЎ
Тамары БРОК
Пачатак у 9 гадзін веч.
Каса з 12—2 і з 5 гадз. веч.

РАДЫЕПЕРАДАЧЫ НА 12 ЛІПЕНЯ:

8.30 — «Апошнія паведамленні». 10.30 — канцэрт для дзяцей. 11.30 — літаратурная перадача. 16.05 — канцэрт па заяўках радыёслухачоў. 18.15 — міжнародны агляд. 18.30 — літаратурная перадача. 20.00 — канцэрт чырвонаармейскай мастацкай самадзейнасці. 21.00 — трансляцыя з Масквы.

РАДЫЕПЕРАДАЧЫ НА 13 ЛІПЕНЯ:

16.05 — канцэрт беларускай музыкі 16.30 — літаратурная перадача. 17.00 — развучванне песні для дзяцей. 18.30 — партвучоба. 19.30 — армянскія, кабардзінскія, крымскія песні і пляскі. 20.00 — газетныя артыкулы. 20.15 — палітінфармацыі. 20.30 — станцыя не працуе. 23.00 — «Апошнія паведамленні». 23.15 — песні і музыка.

Уп. Галоўлітбела № А—2418. Друкарня «Звязды», Менск, Совецкая, 63. Б., Б., С.